

InfoGOZD

GOSPODARNO Z GOZDOM

Št. 12, letnik 2020

GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE
SLOVENIAN FORESTRY INSTITUTE

GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE
SLOVENIAN FORESTRY INSTITUTE

Naslov

InfoGOZD – Gospodarno z gozdom

Datum objave spletne publikacije

1. januar 2021

Založnik

Gozdarski inštitut Slovenije,
Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko,
Večna pot 2, 1000 Ljubljana
Telefon: +386 (0)1 200 78 06

Odgovorni urednik

Matevž Triplat

Odgovorna oseba

dr. Nike Krajnc

Tehnični urednik

Tina Jemec

ISSN številka

2738-5035

WoodChainManager

<http://wcm.gozdis.si/>

KAZALO VSEBINE

PREDSTAVITEV.....	4
1. ZDRUŽENJE ZA LESNO BIOMASO SLOVENIJE	5
2. CENE GOZDNIH LESNIH SORTIMENTOV NA SLOVENSKEM TRGU V NOVEMBRU 2020.....	7
3. OBVESTILO: LICITACIJA LESA 2021	14
4. PRESKUS GOZDARSKEGA VITLA KRPAN 6,5 DH	15
5. TAHOGRAFI V (NEKATERIH) TRAKTORJIH.....	22
6. TEHNIKE REDČENJA MLAJŠIH RAZVOJNIH FAZ.....	25
7. ETIČNO RAVNANJE NAJ BO VTKANO V NAŠE VSAKODNEVNO DELOVANJE	30
8. GOZDARSKI ETIČNI KODEKS ZA ZAČETEK 21. STOLETJA.....	32

PREDSTAVITEV

Spletni portal WoodChainManager nudi različna interaktivna orodja primerna za organizacijo in optimizacijo del v gozdarstvu. Gozdarstvo kot gospodarska panoga vključuje več členov v kompleksni gozdno-lesni verigi (GLV). Tehnološko gledano gozdarske člene GLV tvori niz proizvodnih procesov, s katerimi naravne vire iz gozdov pretvarjamo v proizvode in storitve.

Povezava do portala: <http://wcm.gozdis.si/>

V obliki mesečnega zbornika novic (InfoGOZD – Gospodarno z gozdom) bomo objavili vse novice, ki so bile v določenem mesecu objavljene na portalu WCM. Konec leta bomo pa objavili zbirnik za preteklo leto. Vsi zbirniki bodo objavljeni na spletni strani WoodChainManager ter na Facebook strani Oddelka za gozdno tehniko in ekonomiko.

1. ZDRUŽENJE ZA LESNO BIOMASO SLOVENIJE

NIKE KRAJNC

Lesna biomasa je pomemben vir energije, ki ga imamo v Sloveniji v izobilju, pa ga kljub temu vse prevečkrat spregledamo. V želji po umeščanju lesne biomase na ustrezno mesto smo v začetku oktobra ustanovili Združenje za lesno biomaso Slovenije (ZleBIS). Glavno poslanstvo združenja je promocija sodobnega, okolju prijaznega in učinkovitega pridobivanja, predelave in rabe lesne biomase.

Združenje želi povezati vse, ki se ukvarjajo s pridobivanjem, predelavo in rabo lesne biomase – od lastnikov gozdov, do proizvajalcev lesnih goriv ter proizvajalcev toplote in/ali elektrike in organizacij, ki delujejo na tem področju. Član društva lahko postane samo pravna oseba (podjetje, društvo, zveza, javno raziskovalni zavod, zadruga itd.), ki se ukvarja s področjem lesne biomase.

Menimo, da lahko lesna biomasa prispeva k prehodu v brezogljično družbo. Tako bo združenje v prihodnosti aktivni pri:

- **oblikovanju zakonodaje na področju pridobivanja, predelave in rabe lesne biomase**
- **oblikovanju politik na področju obnovljivih virov energije v Sloveniji in širše v EU**
- **promociji sodobnih in učinkovitih tehnologij pridobivanja, predelave in rabe lesne biomase**
- **promociji kakovostnih in doma proizvedenih lesnih goriv**
- **povezovanju deležnikov od lastnik gozda do končnega proizvajalca elektrike in/ali toplote.**

Združenje za lesno biomaso Slovenije si bo prizadevalo za uveljavljanje učinkovitih tehnologij pridobivanja, predelave in rabe lesne biomase in si želi postati zanesljiv sogovornik, trd pogajalec ter glasen promotor lesne biomase. V času od ustanovitve smo se aktivno odzvali na predlog Uredbe o trajnostnih merilih za biogoriva in emisiji toplogrednih plinov goriv, ki je bila v javni obravnavi v oktobru. Pripravljamo mnenje in poglede na novi Zakon o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije.

Združenje za lesno biomaso je bilo ustanovljeno v začetku oktobra 2020. Eden izmed ustanoviteljev je tudi Gozdarski inštitut Slovenije – Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko. Predsednik združenja je Rok Suhadolnik, ki je eden izmed pionirjev na področju uvajanja sodobnih tehnologij pridobivanja, predelava in rabe lesne biomase v Sloveniji.

Združenje je na začetku svoje poti, v kolikor želite sodelovati in postati aktiven član združenja pišete na: info@zlebis.si

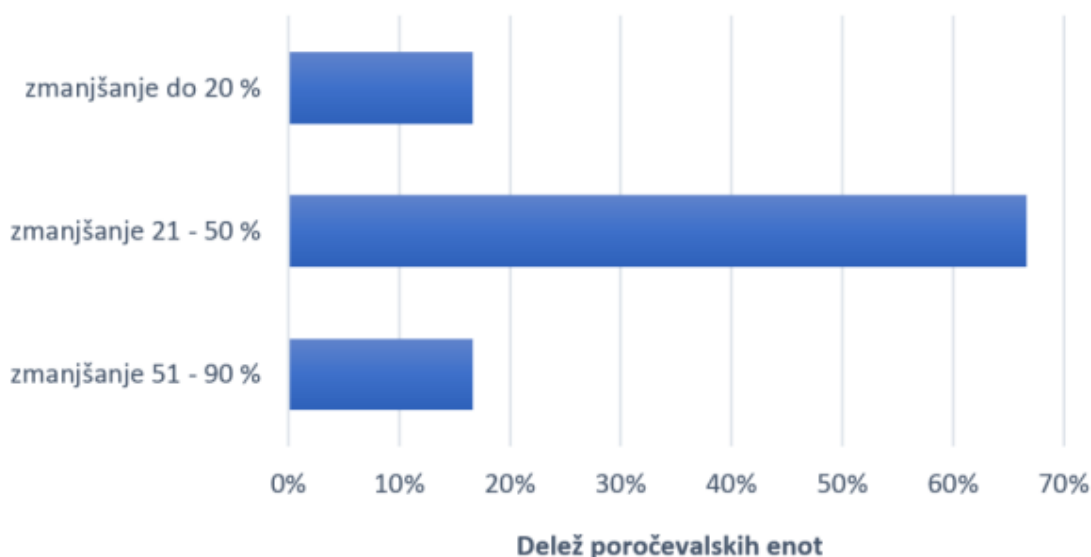

2. CENE GOZDNIH LESNIH SORTIMENTOV NA SLOVENSKEM TRGU V NOVEMBRU 2020

DARJA STARE, ŠPELA ŠČAP

V novembru 2020 smo na Gozdarskem inštitutu Slovenije izvedli četrto redno zbiranje odkupnih cen gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov na slovenskem trgu v letošnjem letu in kar osmo zaporedno zbiranje cen, katerega smo se aprila lotili z namenom spremljanja odkupa okroglega lesa v času razmer, ki jih je na trgu lesa povzročila epidemija COVID-19.

V tokratni anketi je sodelovalo 33 podjetij. Kar 82 % teh podjetij je manjših do srednje velikih podjetij, katerih letni odkup znaša do 30.000 m³ lesa. Izmed vseh poročevalskih enot jih 36 % odkupuje les v enakih količinah kot v preteklem zbiranju v oktobru 2020. Pri 6 % podjetij se je odkup glede na oktober popolnoma ustavil, pri 9 % podjetij pa se je odkup ustavil že pred tem poročevalskim obdobjem. Skupaj je tako pri 15 % poročevalskih enotah odkup trenutno ustavljen. Za primerjavo, v oktobru je bil odkup ustavljen pri 20 % poročevalskih enotah, v avgustu pa pri 13 % poročevalskih enotah. 40 % enot je poročalo o zmanjšanju odkupa glede na preteklo obdobje zbiranja podatkov. Zmanjšanje odkupa se pri podjetjih giba med 15 in 90 %. Tri podjetja (9 %) so poročala, da so se količine odkupa okroglega lesa v novembru povečale glede na preteklo obdobje. O razlogih za spremembo obsega odkupa lesa nismo spraševali.

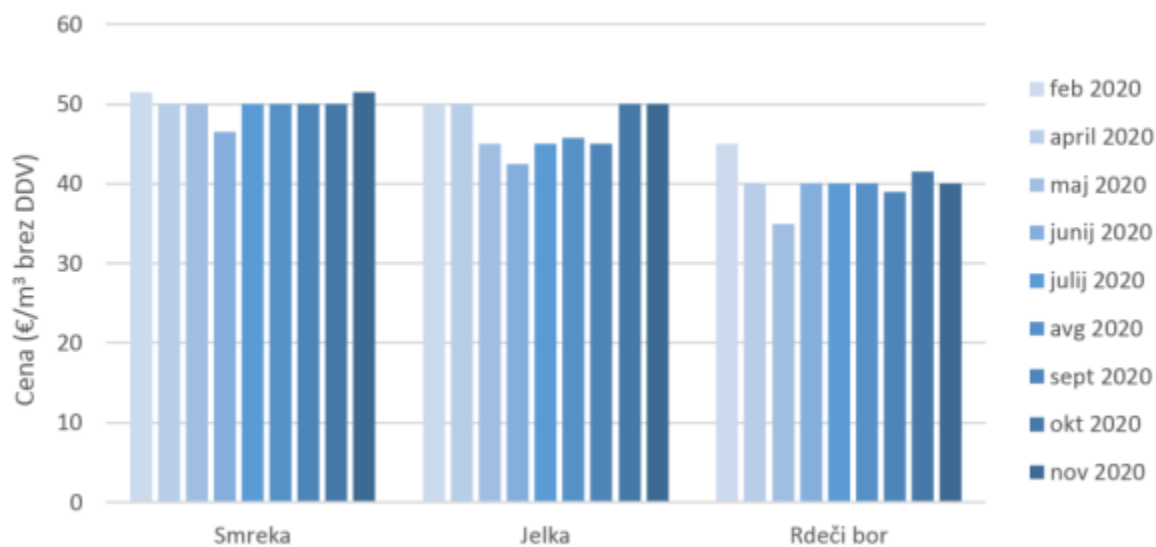

Slika 1: Obseg zmanjšanja odkupa okroglega lesa na kamionski cesti v novembru 2020, glede na oktober 2020, pri podjetjih, katera so glede na poročanje zmanjšala količine odkupa.

V nadaljevanju so podane cene v €/m³ brez DDV, prikazana je **srednja vrednost** (mediana) vseh posredovanih cen.

CENE OKROGLEGA LESA IGLAVCEV

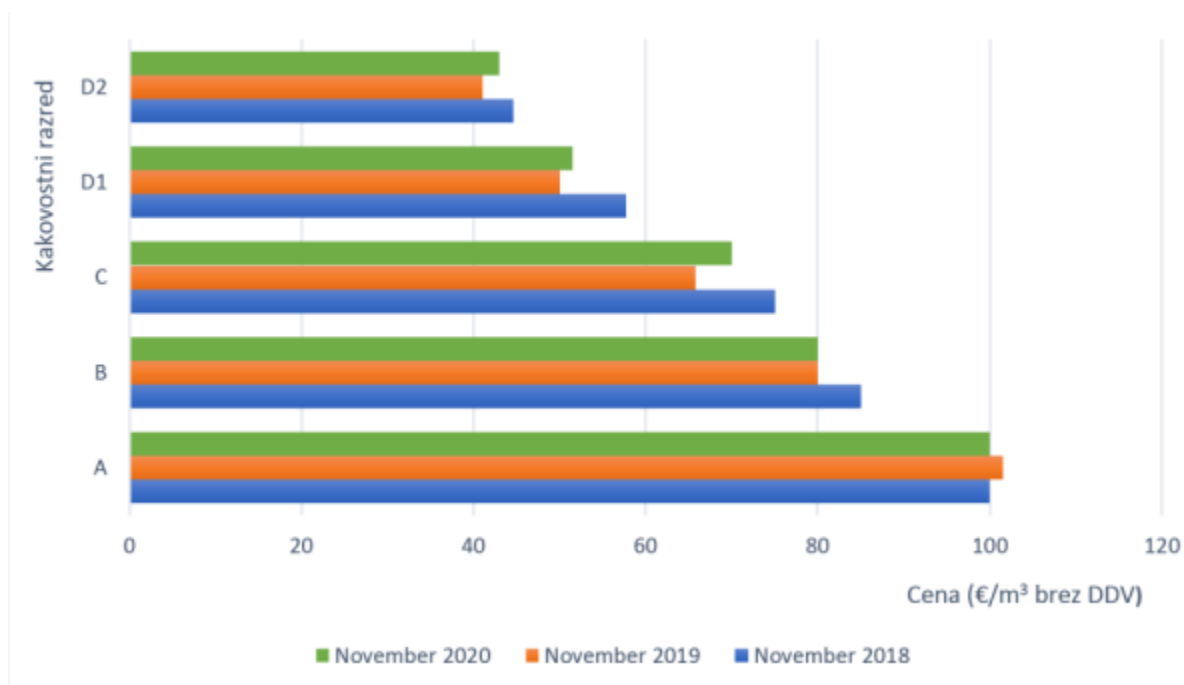
Cene hlodovine iglavcev so se v novembru za večino kakovostnih razredov dvignile ali ostajajo enake kot v preteklem zbiranju v oktobru 2020, razen v primeru smreke za kakovostni razred A, kjer je srednja vrednost posredovanih cen padla za 5 % (trenutno znaša 100 €/m³ brez DDV) in v primeru rdečega bora za kakovostni razred D1, kjer je cena padla za 4 % (trenutno znaša 40 €/m³ brez DDV). Cene sortimentov smreke za kakovostne razrede B (+7 %), D1 (+3 %) in D2 (+7,5 %) so višje kot v preteklem mesecu. V primeru kakovostnega razreda B cena znaša 80 €/m³ brez DDV, za D1 znaša 51,5 €/m³ brez DDV in za D2 srednja vrednost posredovanih cen znaša 43 €/m³ brez DDV. Srednja vrednost vseh posredovanih cen za kakovostni razred C pa ostaja enaka kot v preteklem mesecu (70 €/m³ brez DDV). Pri jelki smo prav tako kot pri smreki zabeležili dvig cene v primeru kakovostnih razredov B (+8 %) in D2 (+6 %) v primerjavi z mesecem oktobrom. V primeru ostalih kakovostnih razredov pa cena ostaja enaka kot v preteklem mesecu. Pri sortimentih rdečega bora so se cene najbolj spremenile. Največji dvig cene smo zabeležili za kakovostni razred B, kjer je cena 20 % višja kot v preteklem mesecu in znaša 70 €/m³ brez DDV. Za kakovostni razred C je cena višja za 6 %, za kakovostni razred D1 pa 4 % nižja. Za kakovostni razred A in D2 pa cena ostaja enaka.

Slika 2: Prikaz cen v letu 2020 za kakovostni razred D1 za iglavce.

Če primerjamo cene s preteklim rednim zbiranjem, to je s cenami v avgustu, ugotovimo, da so trenutne cene hlodovine smreke in jelke višje, razen v primeru smreke za kakovostni razred A, kjer cena ostaja enaka. Pri rdečem boru pa je v primeru kakovostnega razreda D1 cena kar 11 % nižja kot avgusta letos, v primeru kakovostnega razreda D2 pa ostaja enaka. Za ostale sortimente rdečega bora je cena višja in sicer od 5 do 20 %.

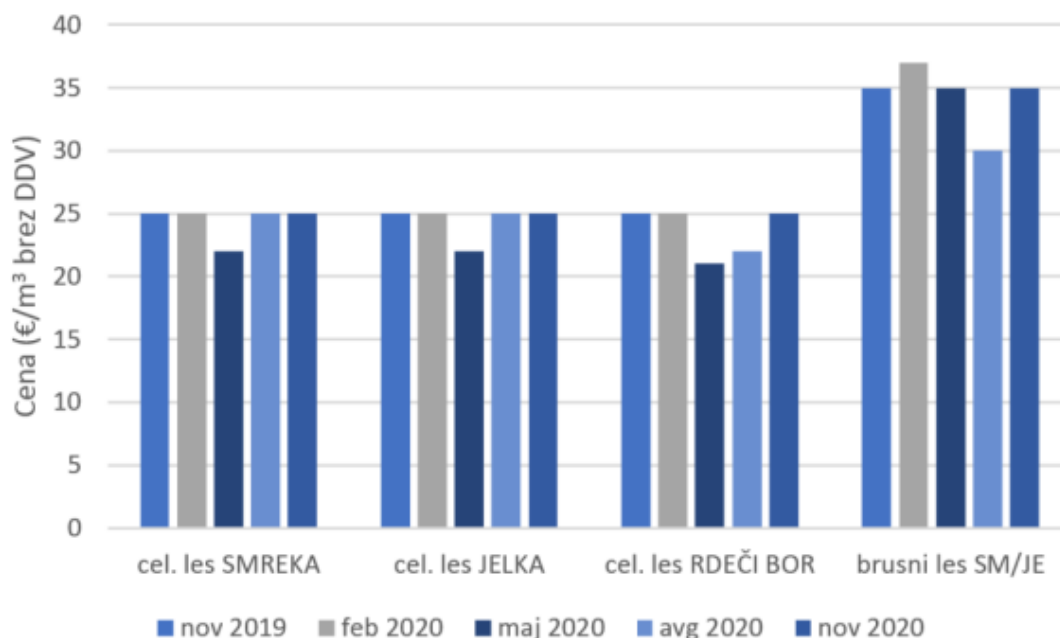
Če trenutne cene primerjamo s cenami v enakem obdobju lansko leto, ugotovimo da so cene predvsem za jelko in rdeči bor zelo primerljive. V primeru rdečega bora so cene v novembru 2020 za vse kakovostne razrede enake kot v novembru 2019. V primeru jelke so prav tako trenutne cene enake kot v novembru 2020, razen v primeru kakovostnega razreda D2, kjer je trenutna cena 6 % višja in znaša 50 €/m³ brez DDV. Pri smreki so trenutne cene za kakovostne razrede C, D1 in D2 od 3 do 6 % višje kot novembra 2019, v primeru kakovostnega razreda B cena ostaja enaka, v primeru najboljše kakovosti pa je trenutna cena za 1,5 €/m³ brez DDV nižja kot novembra 2019.

Slika 3: Primerjava odkupnih cen smrekove hlodovine po kakovostnih razredih za mesec november v obdobju 2018 – 2020.

Srednja vrednost zbranih cen lesa za celulozo in plošče je v primeru smreke in jelke enaka kot v oktobru 2020 in v obeh primerih znaša 25 €/m³ brez DDV. Prav tako cena ostaja enaka kot v avgustu 2020, in v novembru lansko leto. Pri rdečem boru pa je trenutna cena 5 % višja glede na pretekli mesec in je enaka kot pri celuloznem lesu smreke in jelke. Prav tako je ta cena višja, in sicer kar 14 %, če jo primerjamo s ceno v avgustu. Ostaja pa enaka kot v novembru lansko leto.

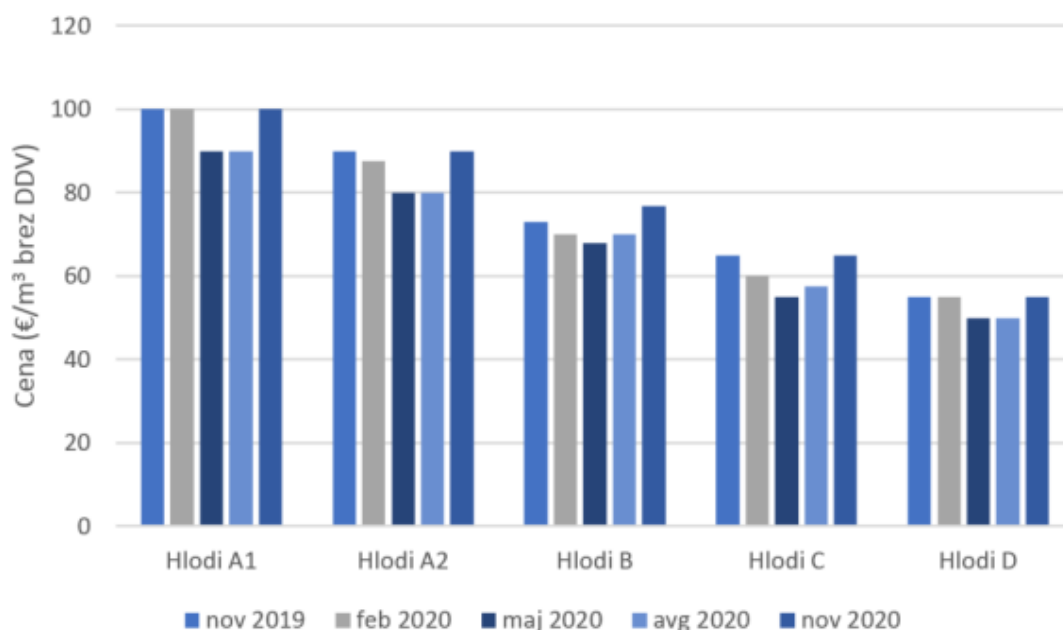
Srednja vrednost vseh posredovanih cen brusnega lesa iglavcev se je po padcu v oktobru, ponovno dvignila. Trenutno je 6 % višja kot ob preteklem zbiranju v oktobru 2020, kar znaša 2 €/m³ več ali 35 €/m³ brez DDV. Novembrska cena je 14 % višja kot avgusta letos in enaka kot v novembru lansko leto.

Slika 4: Odkupne cene lesa iglavcev za celulozo in plošče ter brusni les od novembra 2019 naprej.

CENE OKROGLEGA LESA LISTAVCEV

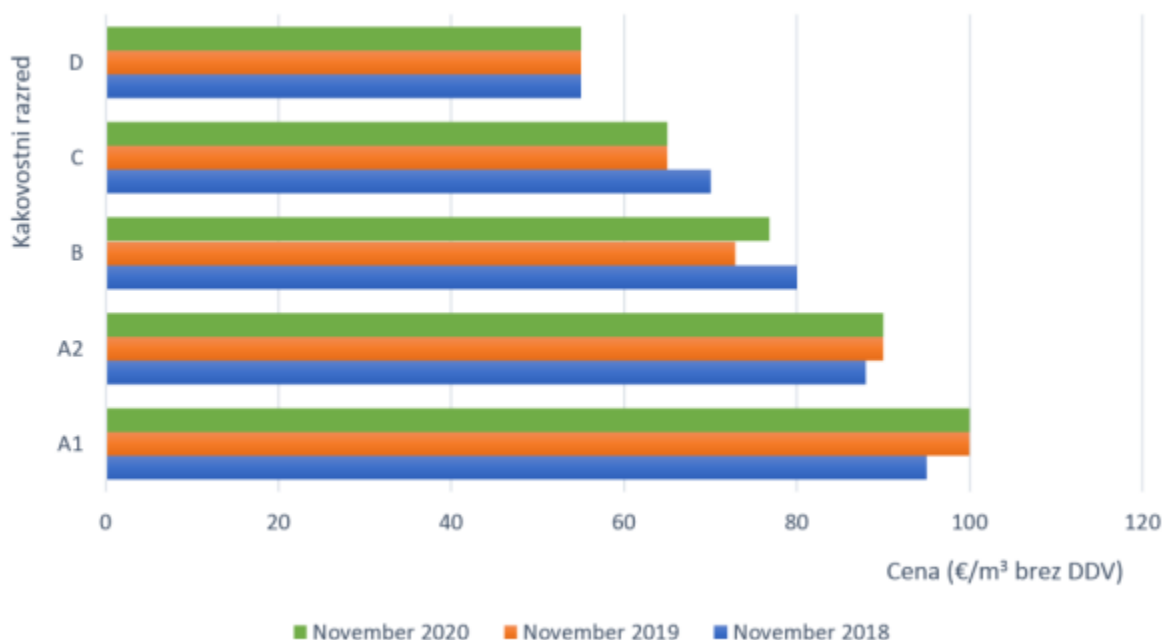
Srednja vrednost vseh posredovanih cen hlodovine bukve kakovostnega razreda A1 in A2 ostaja enaka kot pretekli mesec in znaša v primeru kakovostnega razreda A1 100 €/m³ brez DDV, v primeru kakovostnega razreda A2 pa 90 €/m³ brez DDV. V primeru kakovostnih razredov B (76,8 €/m³ brez DDV), C (65 €/m³ brez DDV) in D (59,4 €/m³ brez DDV) je trenutna cena 5 do 10 % višja kot v preteklem mesecu.

Slika 5: Prikaz odkupnih cen hlodovine bukve od novembra 2019 naprej.

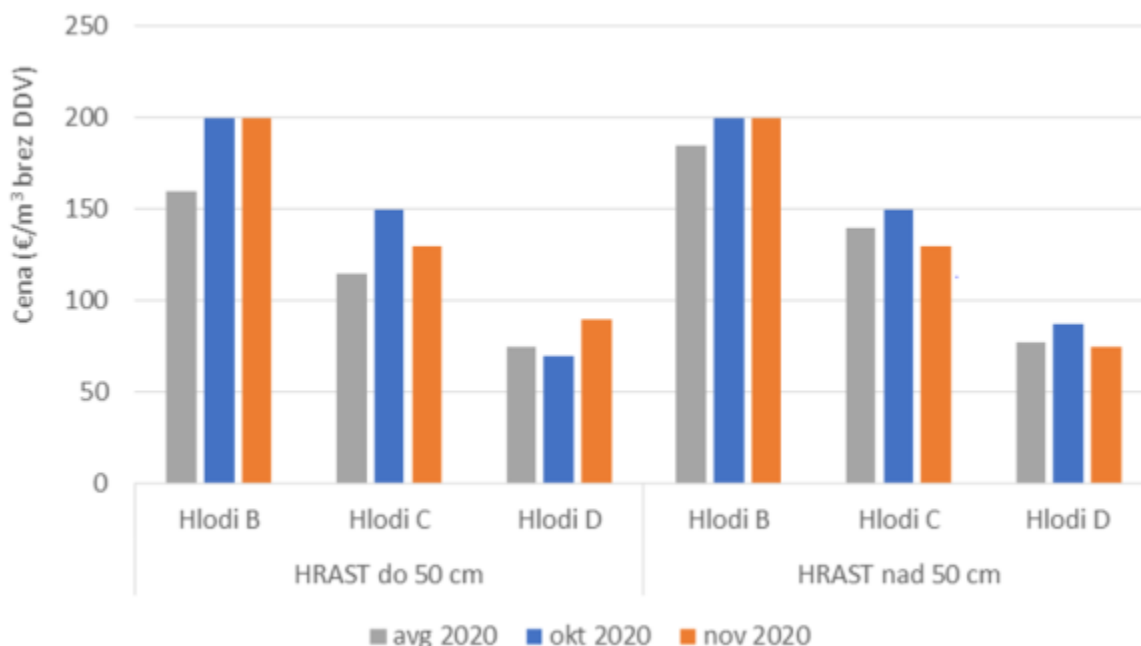
Če primerjamo cene bukove hlodovine s preteklim rednim zbiranjem, torej s cenami v avgustu, ugotovimo, da so trenutne cene višje pri vseh kakovostnih razredih in sicer za 9 do 13 %. Dvig novembrskih cen glede na avgust je pričakovan, saj so cene tega lesa v času zimskih sečenj praviloma višje kot v poletnih mesecih.

Če trenutne cene bukove hlodovine primerjamo s cenami v novembru 2019, ugotovimo, da je srednja vrednost posredovanih cen v obeh obdobjih povsem enaka. Cena se razlikuje le pri kakovostnem razredu B in sicer je v letošnjem novembru višja za 5 %.

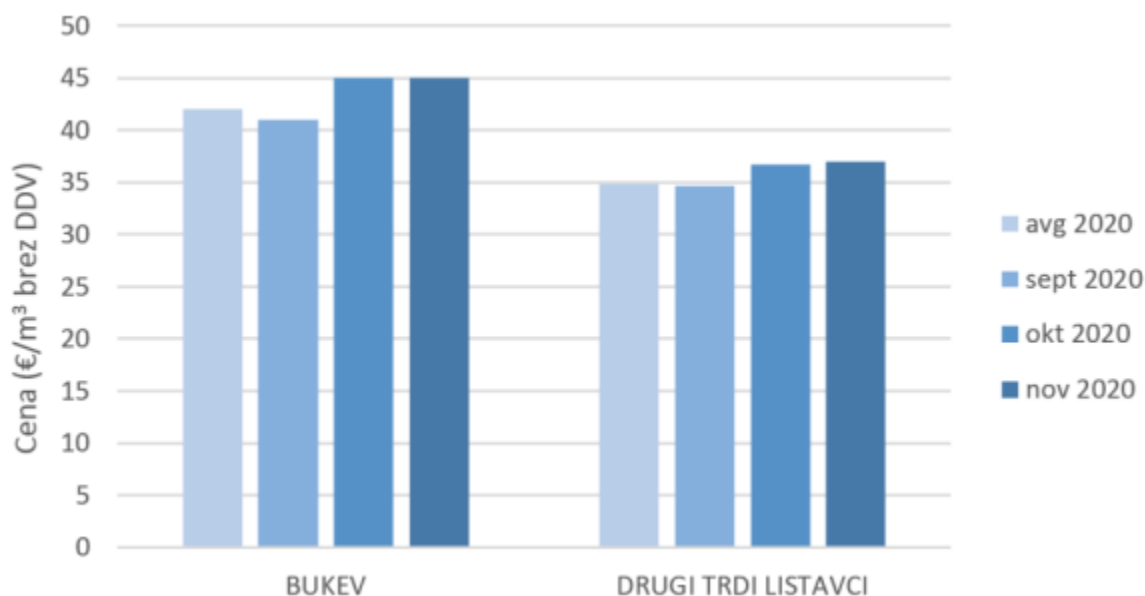
Slika 6: Primerjava odkupnih cen bukove hlodovine po kakovostnih razredih za mesec november v obdobju 2018 – 2020.

Cene hlodovine hrasta nam je tokrat posredovalo 9 podjetij. Zaradi manjšega števila poročevalskih enot, cene hlodovine hrasta prikazujemo zgolj za izbrane kakovostne razrede. Cene v primeru kakovostnega razreda B, ne glede na premer, ostajajo enake kot pretekli mesec, višje pa so, če jih primerjamo s cenami v avgustu (+25 % za hlode hrasta premera do 50 cm in +8 % za hlode hrasta premera nad 50 cm), ali z enakim obdobjem lansko leto (+54 % za hlode hrasta premera do 50 cm in +33 % za hlode hrasta premera nad 50 cm). V primeru kakovostnega razreda C za hrast vseh premerov, je cena glede na oktober padla za 13 % in znaša 130 €/m³ brez DDV. Prav tako je znižanje cen zabeleženo pri hrastu kakovostnega razreda D premera nad 50 cm, kjer je cena 14 % nižja glede na oktober in znaša 75 €/m³ brez DDV. Če ceno primerjamo z enakim obdobjem lansko leto, ugotovimo, da gre za 7 % zvišanje cene. Srednja vrednost zbranih cen hrasta kakovostnega razreda D v primeru premera do 50 cm pa je v novembru kar 29 % višja in znaša 90 €/m³ brez DDV. Prav tako je cena 29 % višja v primerjavi z enakim obdobjem lansko leto.

Slika 7: Prikaz odkupnih cen hlodovine hrasta od avgusta do novembra 2020 za kakovostne razrede B, C in D.

Cene lesa za celulozo in plošče v primeru bukve ostajajo enake glede na preteklo zbiranje v oktobru 2020, kar znaša 45 €/m³ brez DDV. V primeru drugih trdih listavcev pa so trenutne cene 0,20 € višje (1 %) glede na ceno v oktobru, kar znaša 37 €/m³ brez DDV. Če primerjamo cene s preteklim rednim zbiranjem, to je s cenami v avgustu, ugotovimo, da so cene v primeru bukovega lesa za celulozo 7 % višje, v primeru lesa drugih trdih listavcev pa 6 % višje. V primerjavi s cenami v enakem obdobju lansko leto so cene bukovega lesa za celulozo in plošče enake, cena lesa drugih trdih listavcev pa je 7,5 % nižja kot v enakem obdobju lansko leto.

Slika 8: Odkupne cene lesa bukve in drugih trdih listavcev za celulozo in plošče od avgusta do novembra 2020.

CENE LESA ZA KURJAVO

Srednja vrednost zbranih cen lesa za kurjavo, v primerjavi s cenami v oktobru, ostaja enaka ne glede na drevesno vrsto. Tako trenutna srednja vrednost vseh posredovanih cen lesa bukve za kurjavo znaša 50 €/m³ brez DDV, srednja vrednost vseh posredovanih cen lesa drugih trdih listavcev za kurjavo pa znaša 40 €/m³ brez DDV. V primerjavi s cenami v enakem obdobju lansko leto so trenutne cene enake. Če primerjamo cene s preteklim rednim zbiranjem, to je s cenami v avgustu, ugotovimo, da so cene v primeru bukovega lesa za kurjavo kar 11 % (ali 5 €/m³) višje. V primeru drugih trdih listavcev pa cena ostaja enaka.

ZAHVALA

Zahvaljujemo se vsem podjetjem, ki so sodelovala z nami in nam posredovala podatke.

3. OBVESTILO: LICITACIJA LESA 2021

Društvo lastnikov gozdov Mislinjske doline, Zveza lastnikov gozdov Slovenije in ZGS obveščajo, da bo licitacija lesa 2021 potekala na novi lokaciji v industrijski coni Pameče pri Slovenj Gradcu. Lokacija se nahaja v neposredni bližini poslovne enote GLS (**Pameče 180, 2380 Slovenj Gradec**).

Na razstavnem prostoru bodo potencialne kupce čakali izmerjeni hlodi, označeni s pripadajočimi podatki (zaporedna številka, dolžina, premer, volumen). Kupci bodo za posamezen hlod oddali pisno ponudbo. Izbran bo ponudnik, ki bo za posamezen hlod oddal najvišjo ponudbo. V nasprotju s klasično licitacijo, tukaj velja oddana ponudba in je ni mogoče naknadno zvišati. Zanimanje za licitacijo se z leti povečuje, tako s strani prodajalcev kakor tudi kupcev, saj je licitacija dobra priložnost za nakup visokokakovostnega lesa. Najpogosteje se na licitaciji pojavlja gorski javor, ki dosega tudi najvišje cene.

Dovoz hlodovine: 4. 1. - 18. 1. 2021

Ogled za kupce: 25. 1.- 4. 2. 2021

Odpiranje ponudb: 4. 2. 2021 ob 10. uri

Dan odprtih vrat: 18. 2. 2021

Odvoz hlodovine: 22. 2. - 15. 3. 2021

Kontakti:

Jeromel Jože: 041 321 099

Mori Jože: 041 657 546

Jeromel Klavdija: 041 867 052

4. PRESKUS GOZDARSKEGA VITLA KRPAN 6,5 DH

MARJAN DOLENŠEK

V podjetju PIŠEK – Vitli KRPAN proizvajajo gozdarske vitle vse od leta 1977. Gozdarski vitel ostaja njihov paradni izdelek, proizvodni program pa obsega tudi hidravlične cepilnike drv, traktorske platoje, krožne žage s trakovi, gozdarske prikolice z dvigali in drugo kmetijsko gozdarska mehanizacija. Gozdarske vitle ponujajo v štirih serijah. V treh ponujajo različne izvedbe klasičnih gozdarskih vitlov, to so verižno gnani vitli, v četrti pa najnovejši v proizvodnji vitlov, tj. vitel s konstantno vlečno silo. V tej seriji sta modela 6,5 DH (vlečna sila 65 kN oz. 6,5 ton) in 8,5 DH (vlečna sila 85 kN oz. 8,5 ton). Pri spravi približno 250 m³ hlodovine smo preizkusili model 6,5 DH. A preden se lotimo vtisov, se posvetimo konstantni vlečni sili.

Dinamična vlečna sila gozdarskih vitlov

Pri mehansko gnanih (klasičnih) gozdarskih vitlih traktorska priključna gred poganja manjši verižnik, ta pa z verigo večji verižnik bobna za navijanje žične vrvi. Vlečna sila in hitrost premikanja vlečne vrvi sta odvisna od navitja vrvi na bobnu. Bližje kot je deblo traktorju, bolj je boben poln, oz. več je ovojev vrvi na bobnu, bolj se zmanjšuje vlečna sila in večja je hitrost privleke bremena. Posebej pri večjih bremenih in na težkih terenih se lahko zgodi, da traktorju do končne privleke bremena začne zmanjkovati moči. Takrat voznik začne dodajati plin, posledično se poveča obremenitev stroja, kar lahko privede do zdrs sklopke vitla in nevarnosti. Rešitev?

Slika 1: Opcijsko je na voljo hidravlično preklopljiv oz. gibljiv spodnji del deske vitla, kar pride zelo prav pri rampanju lesa.

Konstantna vlečna sila

Proizvajalci so kar dolgo časa iskali rešitve za zagotovitev konstantne vlečne sile za mehansko gnane vitle. Ta naj bi bila zagotovljena neodvisno od števila ovojev vrvi na bobnu oz. na vsej dolžini vleke debla, od sečišča do vitla. Fizikalno to pomeni, da bi se s navijanjem vrvi na boben morala sorazmerno povečevati tudi sila (vrtilni moment) s katerim gonilo vrti boben. Lahko reči, nekoliko težje pa je (bilo) to narediti. Nove rešitve pri sklopkah, senzorjih, krmiljenju itn. v strojogradnji, pa tudi uporaba težjih traktorjev za delo v gozdarstvu so omogočili streti tudi ta oreh.

Kako to deluje pri Krpanu?

Gozdarski vitli KRPA s konstantno vlečno silo so zasnovani oz. dimenzionirani za skoraj še enkrat večjo vlečno silo kot je njihova nazivna vlečna sila oz. konstantna vlečna sila. Največjo tehnično mogočo vlečno silo dosežemo na prvem ovoju vlečne vrvi na bobnu in pri najvišjem tlaku v hidravličnem valju, ki stiska štiri lamelno sklopko pogona bobna. A ta tlak nastavijo tako, da pri povsem odviti vrvi oz. pri prvem ovoju vrvi na bobnu vlečna sila znaša 65 kN (6,5 ton). Pri nadaljnjem navijanju vrvi sistem povečuje hidravlični tlak stiskanja sklopke tako, da kljub več ovojem vrvi na bobnu vlečna sila vrvi ostaja enaka (65 kN). Fizikalno lahko to povemo tudi drugače: vrtilni moment, pri katerem bi sklopka zdrsnila, se povečuje sorazmerno s povečevanjem premera navojev vrvi na bobnu in tako ohranja konstantno vlečno silo. Povečanje števila plasti na bobnu povzroči premik potisnega valja za določen kot, ki preko ročice vzvoda deluje na regulator tlaka, ki nastavi ustrezen tlak. Vitel pri povsem naviti vrvi na bobnu deluje s skoraj 70 bari višjim tlakom, da zagotavlja enako vlečno silo, kot pri praznem bobnu oz. prvem navoju vrvi na bobnu. Konstantna vlečna sila uravnavana na opisan način ima še eno pomembno prednost: premer žične vrvi je lahko relativno manjši, kot bi bil pri klasičnem vitlu, ki bi na zadnjem ovoju dosegel vlečno silo 65 kN (6,5 ton), saj bi na prvem ovoju dosegal vlečno silo okoli 120 kN (12 ton). V tem primeru bi morala biti

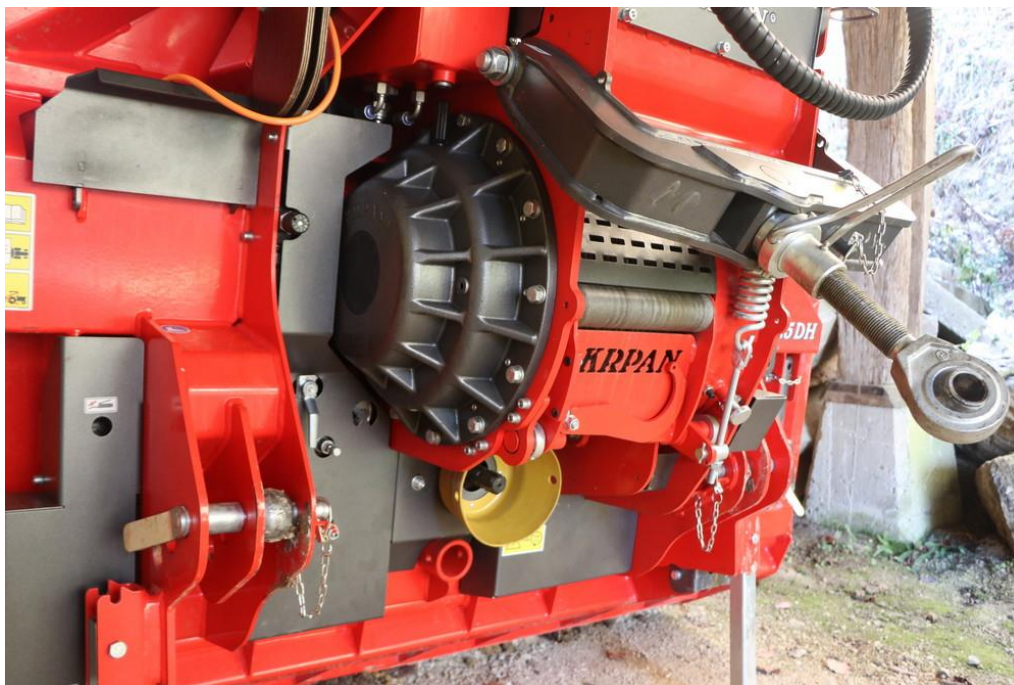
nameščena žična vrv premera 15 mm, pri preskušanjem vitlu pa je lahko (le) 11 mm. Razlika v masi teh dveh vrvi in obremenitev delavca pri vleki vrvi po gozdu pa sta kar občutni. Zavorna sila preskušane vitla znaša 81,3 kN.

Slika2: Odlagalna mesta za dve motorni žagi, ročko za gorivo/olje, ob desni žagi sta še odlagalni mesti za cepin in sekiro.

Zobniško gonilo in širok navijalni boben

Za serijo vitlov DH je značilno tudi zobniško gonilo, ki deluje veliko mirneje, ima večji izkoristek, predvsem pa omogoča prenos večjih vrtilnih momentov, ima dolgo življenjsko dobo in zahteva le malo vzdrževanja. Omogoča tudi, da sta traktorska priključna gred in priključna gred vitla v isti vzdolžni ravnini. Tako prihaja do zamika (»lomljenja«) kardanske gredi le navzgor in navzdol, ne pa tudi stransko kot pri verižno gnanem vitlu. Tako so manj obremenjeni pogonski sklopi traktorja in vitla. Seveda pa je potrebno paziti, da se deska vitla pri sidranju ne zapiči pregloboko v tla, saj se sicer kardanska gred preveč zamakne navzdol.

Slika 3: Pogonsko gonilo, sklopka, navijalni boben za vlečno vrv in pritisni valj za navijalno vrv (nad napisom KRPAN). Vidimo tudi robusten zgornji vlečni drog.

Zasnova vitla serije DH omogoča prečno namestitve bobna vitla in tako večjo širino bobna, s tem pa manj ovojev vlečne vrvi na bobnu, kar skupaj s prej navedenim uravnavanjem sklopke zagotavlja konstantno vlečno silo. Širok boben zahteva učinkovit mehanizem vodenja vrvi pri navijanju, saj mora biti ta v vsakem primeru zelo natančno in trdno navita. V vitlu DH je vgrajeno nihajno vodilo vlečne vrvi s protiutežjo, ki pri delu na nagibih skoraj izniči maso vodilne nihajne roke, tako da dosežemo dobro navijanje žične vrvi tudi pri nagibanju vitla. Pri preskušanju vitla ni nikoli prišlo do težav pri navijanju vlečne vrvi na boben, kakor tudi ne pri njenem odvijanju. Neustreznost navite vlečne vrvi se namreč pokaže pri njenem odvijanju oz. težavah pri odvijanju, pa tudi pri poškodbah vlečne vrvi in njeni življenjski dobi. Srednja hitrosti navijanja vrvi oz. privleke bremena je 0,5 m/s. Standardno na boben v tovarni navijejo 120 m vrvi premera 11 mm, maksimalno dopustna dolžina pa je 190 m.

Za odvijanje vlečne vrvi ima vitel nameščen hidravlično gnan škripec na nihajnem vodilu, na zadnji strani deske pa je nameščen brezkončno vrtljivi škripec, ki se vrti okoli svoje osi vpetja. Po zasnovi je podoben škripcem, ki se jih vgrajuje na odrivne deske pri fiksno vgrajenih vitlih. Hitrost odvijanja vrvi lahko brezstopenjsko nastavimo z ventilom na sprednjem delu vitla. Pri izvleki vrvi le to potiska iz vitla, pri navijanju vrvi pa jo drži napeto in tako pripomore zagotavlja tesno navijanje vrvi na boben. Na škripcu je opcijsko nameščeno končno stikalo, ki izklopi privlek bremena, ko to doseže vitel oz. škripec. Da v stikalo ne udarijo drsniki ali kavli na vlečni vrv, je pred stikalom obešena naletna plošča. Pri predserijskem stroju, ki smo ga preskušali, je bila ta plošča obešena na drobni jeklenici, ki pa sta se kmalu strgali. Te so v serijskih izvedbi nadomestili z verigama.

Robustna izvedba in sodoben design

Vitli serije DH so stroji namenjeni za profesionalno delo v gozdu. In tako so tudi zasnovani. Poleg najnovejše opisane tehnike, ki je trenutno znana pri gozdarskih vitlih, so tudi robustno zasnovani in kar je danes tudi običajen del strojegradnje, sodobno oblikovani. Ko vitel pogledamo od zadaj, dobimo vtis špartanske zasnove. Velika ravna pokončna plošča, ob zgornjih straneh kot smrekica oblikovane kovinske plošče, na sredini škripec, nad njim varovalna mreža. In to je vse – kot da nekaj manjka. A pri zadnji strani vitla DH velja »manj je več«. Velika gladka nosilna plošča (naletno odzivna deska) omogoča vleko brez zatikanja lesa, vsi vitalni deli vitla, pa tudi priročna odlagalna mesta, so nameščeni na sprednjem delu plošče, zavarovani pred udarci lesa in umazanijo, »smreka ploščice« pa služijo kot obešalo za verige in prenosni škripec. Deska je široka. V standardni izvedbi 1,8 m, opsijsko pa je mogoča razširitev za 0,2, 0,4 in 0,6 m. Spodnji del deske je opsijsko hidravlično preklopljiv, s to izvedbo je bil opremljen tudi preskušani vitel. Pride zelo prav pri rampanju, pri vleki po vlaki pa lahko sprednje dele hlodov delno spustimo, opremo na desko. Vsekakor priporočamo odločitev za gibljivo desko.

Slika 4: Vitel s konstantno vlečno silo 6,5 DH ima široko nosilno ploščo (naletno odzivno desko), na sliki je opsijska izvedba širine 2,2 m.

Na sprednjem delu vitla so nameščeni vsi vitalni deli vitla: stožčasto gonilo s poševnim ozobljenjem in sredinskim priklopom, zalogovnik za olje, hidravlična črpalka, krmilna naprava vitla, navijalni boben s pritisnim valjem za vlečno vrvi, podajalni vzvod, varovalni mehanizem za izklop navijanja, če je na bobnu navito preveč vrvi, priklopna mesta za spodnja vlečne drogova traktorja kategorije II in III, zgornji vlečni drog, ki je del vitla, z vzmetnim mehanizem za pomoč pri dvigu zgornjega priključnega droga, odlagalni predal, dva nosilnika za motorni žagi, nosilnik za cepin in sekiro, nosilnik za ročko z gorivom/oljem ter pritrdilno mesto za vlečni priklop.

Slika 5: Odlagalna mesta za cepin in sekiro ter motorno žago.

Vidimo tudi odprt shranjevalni predal.

Pohvalni vtisi

Za vitel s konstantno vlečno silo 6,5 DH podjetju PIŠEK – Vitli KR PAN d.o.o. navajajo priporočljivo moč traktorja > 48 kW oz. > 65 KM, pri čemer je seveda potrebno videti oznako »>« (nad) in ne le številke. Pri vitlu ni odločilna samo pogonska moč, pač pa tudi masa traktorja. Ta je odločilna tako za stabilnost traktorja pri privleki bremena kot za učinkovito vleko lesa po vlaki. In 6,5 DH seveda ne more biti lahek. Brež žične vrvi tehta skoraj 795 kg, in kljub kompaktnosti nameščenih sklopov je njegova globina 660 mm in s tem težišče kar nekaj oddaljeno za priklopnimi mesti spodnjih vlečnih drogov traktorja. Skratka, če k splošno okvirno znani potrebni moči traktorja 10 kW na tono vlečne sile (65 kW / 88,4 KM) prištejemo še kakšnih 10 KM, bomo dobili ravno dovolj težak traktor za učinkovito delo s tem vitlom. Pri preskusu smo ga uporabljali s traktorjem moči 120 KM in vitel pri delu nikoli ni bil šibka točka, zaradi kar naprej slabega vremena pa je bila šibka točka oz. omejevalni dejavnik podlaga. A to je že druga tema.

Daljinsko krmiljenje je seveda samoumevno potrebno. Pri podjetju PIŠEK – Vitli KR PAN d.o.o. ga nudijo serijsko s sistemom proti prevračanju traktorja, seveda pa se lahko kupec odloči za kakšnega drugega proizvajalca. Mi smo preskusili dva. Tako tisto, ki ga dobavijo pri Krpanu, kakor tudi že prej

vgrajenega v traktor, s katerim smo preskušali vitel. Slednje je imelo vgrajeno tudi napravo za opozarjanje proti prevračanju traktorja, a se nikoli ni oglasila. Pa z vitlom nismo štedili. K bočni stabilnosti pripomore tudi široka deska, pri testnem stroju je bila široka 2,2 m.

Z delom z vitlom smo bili zelo zadovoljni, praktično brez pripomb. Kot že rečeno v uvodu, smo pri preskušanju vitla 6,5 DH spravili okoli 250 m³ hlodovine. Povsem dovolj, da smo vitel dobro spoznali in preskusili pri uporabi, seveda pa premalo, da bi ugotovili kakšne trajne obremenitve zdrži ta najnovejši Krpanov proizvod. Pa ne bo potrebno čakati recimo 10 let, da prvi vitli te serije začnejo spuščati dušo. V avstrijskem Wieselburgu je ta vitel na enem najbolj zahtevnih testov trajne obremenitve. Ko bodo znani rezultati jih bomo objavili oz. podelili z bralci.

5. TAHOGRAFI V (NEKATERIH) TRAKTORJIH

MARJAN DOLENŠEK, ZDRAVKO IGLIČAR

Socialna zakonodaja, ki se uporablja v državah EU in v državah podpisnicah sporazuma AETR na področju cestnega prometa je bila sprejeta z namenom izboljšanja socialnih pogojev oseb, vključenih v sektor cestnega prometa, izboljšati varnost v cestnem prometu ter zagotoviti pošteno konkurenco v cestnem prometu in drugih vrstah prevoza. Zakonodaja EU (več EU uredb) in nacionalna zakonodaja (Zakon o delovnem času in obveznih počitkih mobilnih delavcev ter o zapisovalni opremi v cestnih prevozih) v prvi vrsti določajo pravila o času vožnje, odmorih in času počitka za voznike, ki opravljajo prevoz blaga in potnikov po cesti. Ta zakonodaja se nanaša na prevoz blaga po cesti z vozili, ki skupaj s kakršnim koli priklopnikom presegajo največjo dovoljeno maso 3,5 tone in na prevoz potnikov z vozili, ki so skupaj z voznikom namenjena za prevoz več kot 9 oseb, če v predpisih ni drugače določeno.

Za doseganje in nadzor povedanega morajo biti vsa vozila, ki se uporabljajo za tovrstne prevoze, opremljena s snemalnikom voznikovih aktivnosti oz. tahografom. Torej tudi traktorji, če se z njimi opravljajo omenjeni prevozi blaga po cesti, kjer največja dovoljena masa skupaj s kakršnim koli priklopnikom presega 3,5 tone. Pa da se ne bi ustrašili že kar na začetku, takšnih prevozov s traktorji je v Sloveniji manj kot 1 odstotek, kar bo jasno iz nadaljevanja.

Izjeme

Iz obveznosti spoštovanja določil o časih vožnje, odmorih in počitkih in opremljanja vozila s tahografom so izvzeti tudi naslednji prevozi z:

- vozili, katerih največja dovoljena hitrost ne presega 40 km/h,
- kmetijskimi in gozdarskimi traktorji, ki se uporabljajo za kmetijske in gozdarske dejavnosti znotraj območja s polmerom 50 km od kraja, v katerem ima kmetija oz. podjetje sedež, ki ima vozilo v lasti, najemu ali zakupu,
- vozili ali kombinacijami vozil, ki prevažajo gradbene stroje za gradbeno podjetje znotraj polmera 100 km od sedeža podjetja, če vožnja vozil ni glavna voznikova dejavnost in
- vozili ali kombinacijami vozil, katerih največja dovoljena masa ne presega 7,5 tone in ki se uporabljajo za prevoz materiala, opreme ali strojev za voznikovo uporabo pri voznikovem delu ali dostavo blaga, izdelanega v okviru obrtne dejavnosti znotraj polmera **100 km** od sedeža podjetja ter pod pogojem, da vožnja vozila ni glavna voznikova dejavnost in da se prevoz ne opravlja za najem ali plačilo.

Le hitri in veliki traktorji izven kmetijske dejavnosti

Z drugimi besedami povedano, traktor mora imeti vgrajen tahograf, če je njegova največja dovoljena hitrost nad 40 km/h in njegova največja dovoljena masa skupaj s priklopnikom presega 3,5 tone ter se uporablja za prevoz blaga v nekmetijske oz. ne-gozdarske namene. To so predvsem novejši (hitrejši) traktorji, ki se uporabljajo za prevoze v gradbeništvu (razen opisanega prevoza gradbenih strojev) in drugih nekmetijskih dejavnostih. **Vsi ti traktorji imajo skupaj s priklopnikom zanesljivo največjo dovoljeno maso nad 7,5 tone. Če s takimi traktorji prevažamo samo gradbene stroje, ne potrebujejo tahografa, čim pa z njimi prevažamo tudi gradbeni ali drug podoben material, pa morajo imeti nameščen tahograf.**

Pri kontroli spoštovanja predpisanega je potrebno in kakor poudarjajo razlage EU predpisov, da kontrolni organi pravilno presodijo namen vožnje in dejansko obveznost uporabe oz. vgradnje tahografa. Naj navedemo samo nekaj primerov prevozov z obravnavami traktorji. Prevoz komunalnih odplak iz zbiralnikov v čistilno napravo je nekmetijska dejavnost, prevoz predelane gnojevke ali drugih organskih snovi iz bioplinske naprave na njive pa je kmetijska dejavnost. Prevoz gradbenega materiala za gradnje na lastnem kmetijskem gospodarstvu ali pa prevoz peska za obnovo lastnih poljskih poti se v obravnavanem smislu šteje med kmetijske oz. gozdarske dejavnosti. Prevoz gradbenega materiala z istim traktorjem in priklopnikom za neko gradbeno podjetje (npr. kot dopolnilna dejavnost na kmetiji) ali za soseda, pa ne spada med kmetijsko oz. gozdarko dejavnost in traktor mora biti opremljen s tahografom. Predpisi tudi določajo, da če se vozilo uporablja za različne dejavnosti in ima vgrajen tahograf, se pri vožnjah, pri katerih ni potrebno upoštevati določil o časih vožnje, odmorih in počitkih in opremljanja vozila s tahografom, zapisi tahografa ne uporabljajo, voznik, traktorist pa tudi ne uporablja tahografa. Mora pa voznik to vožnjo zabeležiti kot drugo delo v primerih, ko opravlja prevoz, ki spada na področje veljavnosti.

Slika 1: traktorji, katerih največja dovoljena hitrost presega 40 km/h in njihova največja dovoljena masa skupaj s priklopnikom presega 3,5 tone ter se uporabljajo za prevoz blaga v nekmetijske oz. ne-gozdarske namene, morajo biti opremljeni s tahografom.

Vir: Farmtech d.o.o.

Globe in tahografi

Kazenske določbe za nespoštovanje obravnavanih predpisov so določene v nacionalni zakonodaji, v že omenjenem Zakonu o delovnem času in obveznih počitkih mobilnih delavcev ter o zapisovalni opremi v cestnih prevozi. Vsem, ki ste dolžni uporabljati tahograf v traktorjih, pa tega še niste vgradili priporočamo, da si preberete kar obsežne kazenske določbe (ZDCOPMD <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4112>) in čim prej vgradite tahograf. V Sloveniji je dovolj pooblaščenih podjetij (delavnic) za vgradnjo in predpisano kontrolo tahografov (https://tahoev.gov.si/TAHOEV_WEB/).

Vsa vozila, torej tudi traktorji, ki so bila dana v uporabo po 1. maju 2006 in se uporabljajo za prevoze po cesti, kjer mora voznik spoštovati določila o časih vožnje odmorih in počitkih morajo biti opremljena z digitalnim tahografom. Vozila, ki so bila dana v uporabo od 15. junija 2019 dalje morajo biti opremljena s pametnim tahografom. Sistem se sestoji iz digitalne snemalne opreme, zaznavala gibanja in pomnilniške kartice. Voznik – traktorist mora imeti svojo pomnilniško kartico za voznika, podjetje (dopolnilna dejavnost na kmetiji) pa mora imeti pomnilniško kartico za podjetje. S podjetniško kartico se izvaja obvezen prepis podatkov, iz voznikove kartice in tahografa, v evidence o izrabi delovnega časa, ki jo je potrebno voditi. Pomnilniške kartice se pridobijo v podjetju CETIS (<https://www.cetis.si/sl/tahografske-kartice/vloge>). Vsa oprema je opremljena s svojim osebnim digitalnim ključem in certifikatom, ki omogoča varovan dostop do podatkov in funkcij digitalne snemalne opreme.

Slika 2: vsa vozila, torej tudi traktorji, ki so bila dana v uporabo po 1. maju 2006 in se uporabljajo za prevoze po cesti, kjer mora voznik spoštovati določila o časih vožnje odmorih in počitkih morajo biti opremljena z digitalnim tahografom.. Vozila, ki so bila dana v uporabo od 15. junija 2019 dalje morajo biti opremljena s pametnim tahografom. Vir: www.etransport.si.

Marjan Dolenšek, Gozdarski inštitut Slovenije, KGZS – Zavod LJ

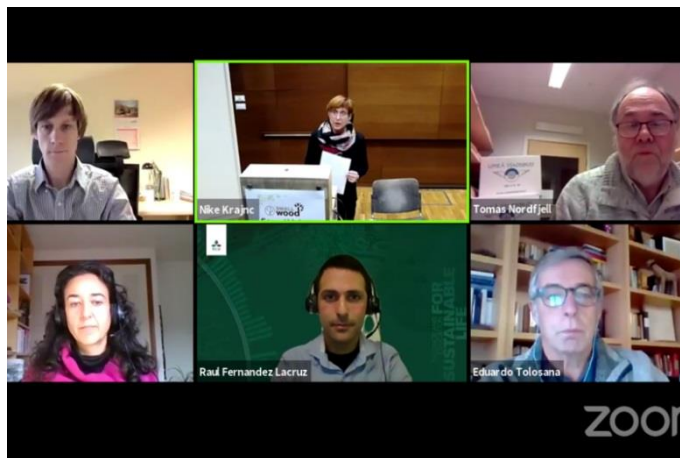
Zdravko Igličar, Ministrstvo za infrastrukturo

6. TEHNIKE REDČENJA MLAJŠIH RAZVOJNIH FAZ

TINA JEMEC

V ponedeljek, 7. 12. 2020, smo partnerji projekta SMALLWOOD organizirali mednarodno spletno konferenco z naslovom "Tehnike redčenja mlajših razvojnih faz". Namen konference je bil:

- Predstavitev predhodnih rezultatov projekta SMALLWOOD
- Predstavitev terenskih meritev na Švedskem, Finskem, v Sloveniji in Španiji
- Predstavitev tehnike pasovnega redčenja s sečno glavo v različnih tipih redčenja in dveh različnih metod, ki sta bili uporabljeni
- Predstavitev predhodnih rezultatov raziskav produktivnosti, izvedenih v mlajših razvojnih fazah
- Predstavitev predhodnih rezultatov poškodb na sestojih po izvedenih delih.

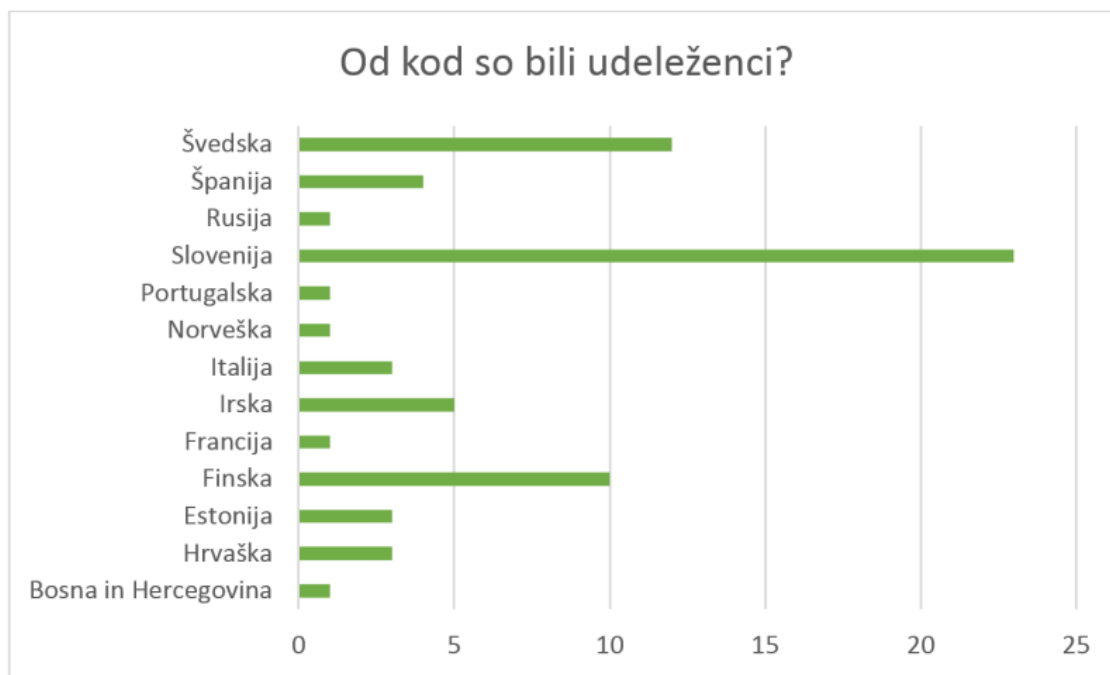

Na konferenco smo povabili raziskovalce, gozdarske strokovnjake, gozdarska podjetja in ostale deležnike v gozdarskem sektorju iz vseh partnerskih držav projekta Smallwood.

Po uvodu v konferenco, ki ga je imela dr. Nike Krajnc z Gozdarskega inštituta Slovenije, je prof. Tomas Nordfjell predstavil projekt SMALLWOOD. Prof. Nordfjell je predstavil tudi potek meritev v mlajših razvojnih fazah na Švedskem, Yrjö Nuutinen iz organizacije LUKE je predstavil izsledke meritev na Finskem, rezultate iz ploskev v Sloveniji pa je predstavil Matevž Triplat. Vse skupaj je povzel Raul Fernandez Lacruz s primerjavo rezultatov iz vseh treh držav.

Eduardo Tolosana iz UPM je predstavil rezultate iz meritev v Španiji, kjer je epidemija COVID-19 omejila izvajanje meritev. V Španiji so uporabili dve različni tehnologiji redčenja, kjer so uporabili dva različna stroja (Retrabio in Biobaler), ki sta v osnovi podobna mulčerjem. Teresa Fuente iz UPM je na koncu predstavila rezultate okoljskih vidikov s poudarkom na škodi na preostalih sestojih na Švedskem, Finskem in v Sloveniji.

Konferenca je bila uspešna, imeli smo 68 udeležencev iz 13 držav (Slika 1). Večina udeležencev je bila iz Slovenije, Švedske in Finske, sledili so udeleženci iz Španije, Irske, Hrvaške, Estonije, Italije, Norveške, Portugalske, Francije, Bosne in Hercegovine in tudi Rusije.

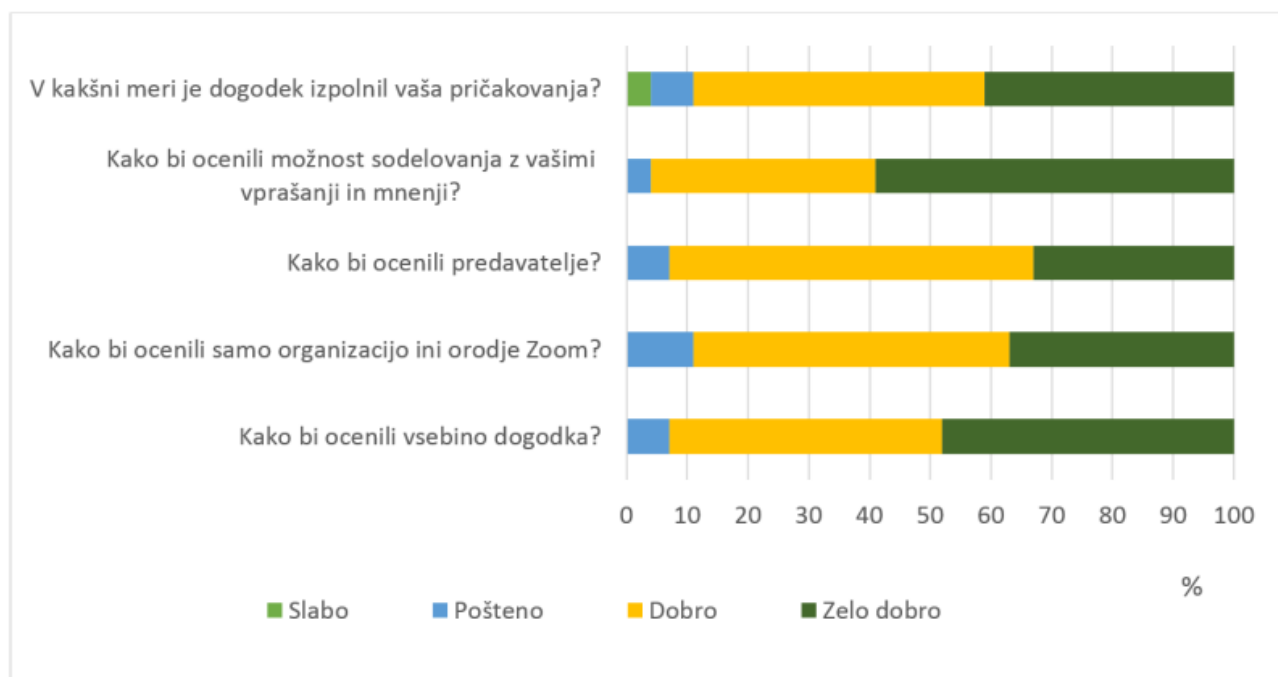
Slika 1: Države iz katerih so bili udeleženci konference

Večinoma so se konference udeležili predstavniki izobraževalnih in raziskovalnih institucij, trening centrov in šol, gozdarskih podjetij ter gozdarskih zavodov (Slika 2).

Slika 2: Ciljne skupine iz katerih so bili udeleženci konference

Veseli nas, da smo s konferenco dosegli želeni učinek, saj so bili udeleženci zelo zadovoljni s samo vsebino, kot tudi z izvedbo dogodka (slika 3).

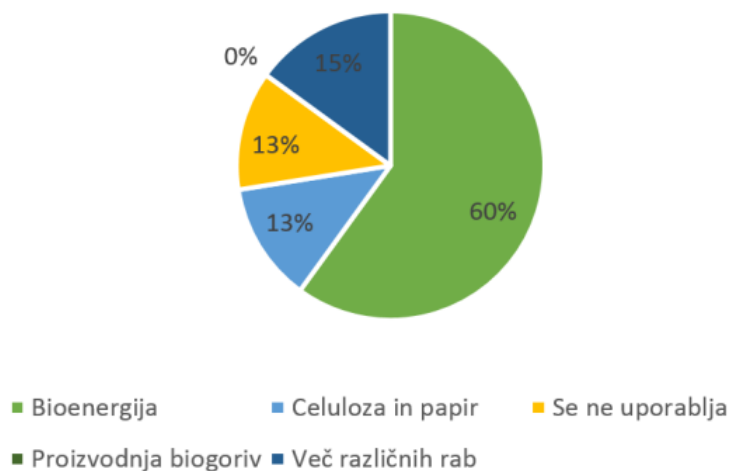
Slika 3: Mnenja udeležencev konference

Konferenca je imela tudi prenos v živo preko Facebook strani Oddelka za gozdno tehniko in ekonomiko Gozdarskega inštituta Slovenije (www.facebook.com/gisgte). S prenosom v živo smo dosegli skoraj 500 oseb.

Prezentacije iz konference bodo dosegljive na spletni strani <http://www.smallwood.eu/results/public-events/conference-productivity-in-small-tree-thinning-operations/>.

Med konferenco smo imeli več anketnih vprašanj, tukaj je nekaj najbolj zanimivih.

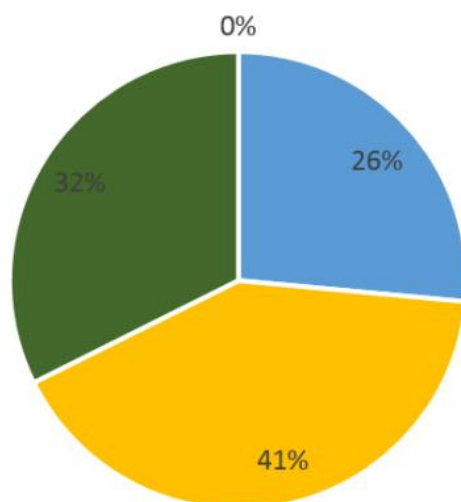
Za kaj se uporablja les iz mlajših razvojnih faz
v vaši državi?

Kaj je gonilna sila za izvajanje redčenj v mladih
sestojih v vaši državi?

Kako pomembno je za vas zmanjšanje porabe
goriva in emisij toplogrednih plinov pri sečnji in
spravilu?

■ Nepomembno ■ Rahlo pomembno ■ Pomembno ■ Zelo pomembno

7. ETIČNO RAVNANJE NAJ BO VTKANO V NAŠE VSAKODNEVNO DELOVANJE

MITJA SKUDNIK, POLONA HAFNER

UVODNIK, GOZDARSKI VESTNIK

Leto 2020 zaključujemo z objavo Gozdarskega etičnega kodeksa, ki ga je za svoje člane sprejela Zveza gozdarskih društev Slovenije, v okviru katere izhaja tudi revija Gozdarski vestnik. Etični kodeks na načelni ravni postavlja smernice, kako naj gozdar ravna pri vsakodnevem delu v stroki. Zapisan je predvsem kot vodilo za izbiro pravilne strokovne odločitve na podlagi vesti in strokovnih norm. Naslanjanje na kodeks je še posebno potrebno v primerih, kjer do želenega cilja vodi več poti, sama izvedba in končni rezultat pa sta težko preverljiva. Kot so zapisali

avtorji kodeksa, človek ima etično držo ali pa je nima. Tako v gozdarski stroki kot tudi v širši družbi si želimo prevladujočo večino posameznikov s čutom za etično ravnanje z ljudmi, živalmi, okoljem in krajino. Hkrati pa bi si morali nenehno prizadevati, da bi kot družba prepoznali neetična delovanja in jih tudi ustrezno obravnavali.

Tokrat poleg Gozdarskega etičnega kodeksa objavljamo še tri znanstvene razprave. V prvem prispevku je predstavljena, glede na rezultate avtorjev, za slovenske razmere najboljša metoda za ocenjevanje gostote jelenjadi na ravni lovskoupravljaljskega območja, in sicer štetja kupčkov iztrebkov. Dobra ocena številčnosti parkljarjev je pomembna z vidika ustreznega lovnogospodarskega načrtovanja in upravljanja s populacijo. Drugi prispevek obravnava vpliv vremenskih razmer na pogostnost padanja kamenja. Raziskava je bila opravljena v Baški grapi, ki je zaradi geološke zgradbe, vremenskih razmer in tudi številčnosti divjadi zaradi padanja kamenja zelo ogroženo območje. V raziskavo so bile vključene tri lokacije, ki se med seboj razlikujejo po lastnostih terena in značilnostih sestoja. Rezultati ovrednotijo različen vpliv proučevanih dejavnikov na proženje kamenja na posameznih lokacijah. Objavljamo pa tudi nadaljevanje raziskav rezistografskih meritev gostot lesa na stoječih drevesih. V tokratnem prispevku avtorji predstavljajo metodologijo in rezultate določitve korekcijskih količnikov, ki so potrebni za pretvorbo izmerjenih gostot v osnovno gostoto lesa. Rezultati kažejo, da z rezistografsko meritvijo ugotovljena gostota dobro odraža osnovno gostoto lesa. Ugotovitev je ugodna popotnica za nadaljnji razvoj relativno hitrega in nedestruktivnega merjenja gostot lesa v naših gozdovih.

Letos je revija Gozdarski vestnik dopolnila 78 let. Skozi osem zvezkov smo bralce poskusili navduševati nad zadnjimi odkritji in novostmi na področju domačega gozdarstva. V ta namen je bilo objavljenih 13 znanstvenih razprav, 16 strokovnih razprav in številne domače novice na področju gozdarstva. Tudi v letu 2020 so kolegi s področja varstva gozdov obveščali o karantenskih in drugih

gozdu nevarnih organizmih. Nadaljevali smo tudi z rubriko Iz tujih tiskov, skozi katero vam želimo predstaviti izsledke domačih gozdarskih strokovnjakov, ki so bili objavljeni v mednarodno priznanih strokovnih revijah. V imenu uredniškega odbora se avtorja uvodnika najlepše zahvaljujeva vsem avtorjem, recenzentom, naročnikom in drugim podpornikom revije. Tako dolgo tradicijo revije nam uspeva nadaljevati samo ob zavedanju, da ste vsi – pisci in bralci revije – ključni za njen obstoj.

8. GOZDARSKI ETIČNI KODEKS ZA ZAČETEK 21. STOLETJA

VASJA LEBAN¹, JOŽE FALKNER², ANTON LESNIK³

Izvleček:

Leban V., Falkner J., Lesnik A.: Gozdarski etični kodeks za 21. stoletje; Gozdarski vestnik, 78/2020, št. 10. V slovenščini z izvlečkom v angleščini, cit. lit. 18 Prevod Breda Misja, jezikovni pregled slovenskega besedila Marjetka Šivic.

Etični kodeksi posameznih strok so sprejeti in uveljavljeni sistemi ravnanja strokovnjakov v odnosu do ljudi in med njimi. Etični kodeksi lovcev, gozdarjev, veterinarjev, krajinskih arhitektov in naravovarstvenikov vsebujejo še dodatni vidik, in sicer opredelitev odnosa do gozda, živali, okolja, krajine. To izjemno skrb za dober odnos do etičnih objektov, ki je položena v zibelko naštetim strokam, smemo strokovnjaki dojeti kot privilegij, a hkrati tudi kot zahtevo, ki jo moramo sprejeti z vso resnostjo. Čeprav je bil prvi korak k temu storjen že sredi druge polovice 20. stoletja, smo prvi pravi slovenski gozdarski etični kodeks dočakali junija 2020. Prispevek povzema temelje etičnega vedenja in zgodovino nastajanja slovenskega etičnega kodeksa ter na kratko predstavlja njegovo vsebino.

Ključne besede: poklicna etika, kodeks, odnosi, gozdarstvo

*"Etični način razmišljanja in ravnanja gozdarstvu ni tuj.
Dolga (lesno) proizvodna doba drevesa ali gozda postavlja
gozdarja v izjemen položaj: žanje tisto, česar ni sejal,
in seje, ne da bi poznal tistega, ki bo žel."
Anko, 1996*

¹ Asist. V. L., Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire. Večna pot 83, 1000 Ljubljana, Slovenija. vasja.leban@bf.uni-lj.si

² J. F., Gubčeva cesta 4a, 8210 Trebnje, Slovenija. joze.falkner@gmail.com

³ A. L., Obirska 7, 1000 Ljubljana, Slovenija. anton.lesnik@t-2.net

1. UVOD

Pa smo ga dobili! Slovenska gozdarska stroka je bogatejša za delo, ki ga je nestrpno čakala več kot 30 let. Skozi razprave in premlevanja, pogovore in srečanja je junija 2020 zgodba o priznanem sistemu načel dobila epilog. Delegati članic Zveze gozdarskih društev Slovenije (ZGDS) so na rednem zboru članov 23. 6. 2020 namreč sprejeli *Gozdarski etični kodeks*. Tako se je končal dolgoletni (a šele uvodni!) krog razprav na temo pravilnega ravnanja gozdarjev pri vsakodnevem delu v stroki.

Etika je »*filozofska disciplina*, ki ocenjuje človekova dejanja za dobra ali slaba« (Pirnat, 1992: 220). Gre za relativno pojmovanje *dobrega in slabega*, ki se spreminja v času in različnih kulturah ter v skladu s človekovim razvojem. Čater (1996: 248) je temo okrogle mize o gozdarski poklicni etiki leta 1996 povzel z besedami, da se etika »*začne pri človeku z njegovim pogledom, izvajanjem zamisli in s spoštovanjem, upoštevanjem splošnih moralno etičnih načel na pristen, življenjski način. Predvsem pa je pomembna etična drža duha, ki v človeku je, ali pa je ni!*«. Etika je torej dejanje drže, ki aplicira teoretična, celo metafizična načela v realni družbeni milje.

Gozdarska etika se ne konča z odnosom do ljudi in med ljudmi, ki bodo ukrepe načrtovali in izvajali ter bili v interakciji z drugimi javnostmi, ampak je za udejanjanje ukrepanja v njem potreben tudi etičen odnos do gozdov in okolja. Izhaja iz potrebe po uravnavanju konfliktov med človekom in okoljem. Pravzaprav je to posebnost etičnih kodeksov veterinarjev, lovcev, krajinskih arhitektov in naravovarstvenikov, ki se srečujejo – za razliko od npr. etičnih kodeksov zdravnikov, knjižničarjev, inženirjev in drugih – z dvema skupinama razmerij (Kirn, 2004). Poleg odnosa med ljudmi morajo opredeliti še odnos do gozda, živali, okolja, krajine. Etiko moremo tako razstaviti na (Pirnat, 1992): a) razumsko prepričanje o potrebi treznega ravnanja z okoljem; b) čutenje povezanosti z okoljem; c) voljo in motivacijo za ukrepanje.

Zapis teh odnosov v obliki etičnih norm stroke sestavlja etični kodeks (Dolinšek, 1987). Odnosti so rezultat procesa, rezultat dialoga strokovnjakov določenega področja (Stritih, 1996). So »*rezultat zahtev, ki jih postavlja neka višja oblika zavesti in zrelosti ljudi, ki so zaposleni v različnih organizacijah*« (Košir, 1996a: 60). Kodeksi so zapisani zaradi obravnave strokovnih dilem spornega ravnanja in iskanja etične odgovornosti v primerih, ko ni pravnih podlag za določitev kazenske odgovornosti (Kirn, 1996). Etična odgovornost pa je funkcija vesti in strokovnega znanja (Košir, 1996c). Namen etičnih kodeksov ni iskanje kazenske odgovornosti ali podlag za pravno kaznovanje posameznika, ki ne upošteva zapisanih členov. »*Nedvomno drži, da je vloga vesti pri delu večja povsod tam, kjer pot do rezultata ni enoznačna, rezultat dela ni lahko preverljiv in kjer kontrola dela zaradi njegove narave ni preprosta ali skoraj ni mogoča*« ((P)ostanimo dobri ljudje, 1996: 185). Etični kodeks ne koristi zgolj strokovnjakom, ki so dejavni na določenem področju, ampak tudi družbi kot celoti, ker se v kodeksu odražajo posebnosti stroke, ki naj bi jo poznali in upoštevali tudi drugi deležniki (Stritih, 1996). Forbes in Lindquist (2000) sta izpostavila naslednje vloge etičnega kodeksa:

- prepoznavna ključnih prepričanj in vrednot, ki pojasnjujejo vlogo in cilje stroke v družbi,
- prepoznavna želenih značajskih vrlin strokovnjakov,
- razjasnitev etičnih dolžnosti za ravnanje v težavnih primerih,
- navdihuje strokovnjake, da dosegajo višje etične standarde,
- deluje kot smernice za nove člane ter širšo javnost.

V prispevku predstavljamo temelje etičnega vedenja, zgodovino nastajanja slovenskega gozdarskega etičnega kodeksa ter povzemamo njegove temeljne vsebinske sklope.

2. IZ SEMENA V DREVO

Da je oblikovanje, sprejetje in uveljavljanje etičnega kodeksa vedno trajajoč proces, priča zgodovina razvoja etičnega kodeksa Združenja ameriških gozdarjev (angl. The Society of American Foresters; SAF). SAF je svoj prvi kodeks sprejelo 12. novembra 1948 (SAF..., 2000), spremenjen je bil leta 1971 ter leta 1976 zamenjan z novim. Slednji je bil nadalje spremenjen in dopolnjen dvakrat, in sicer leta 1986 in leta 1992. Leta 2000 je združenje sprejelo nov etični kodeks, ki je v veljavi še dandanes. Pozneje so dodali še vodnik o etiki, s katerim želijo izraziti temeljne vrednote skozi kodeks, razložiti pomen in namen kodeksa ter podpreti navdihovalne cilje kodeksa (Society..., 2004). V vodniku so poleg razlag posameznih zavez in načel opisani tudi študijski primeri za razglabljanje in razpravljanje.

Začetki oblikovanja slovenskega gozdarskega kodeksa segajo v pozna 80. leta prejšnjega stoletja, ko se je zaradi obetajočih se družbenih sprememb povečala želja po razpravi in pripravi ustreznih vodil dobrega ravnanja. Maja 1996 je bila organizirana okrogla miza o gozdarski poklicni etiki *»kot nekakšno uvodno razmišljanje in izmenjanje mnenj ob ponovno obujenih prizadevanjih po oblikovanju gozdarskega poklicnega kodeksa«* ((P)ostanimo dobri ljudje, 1996: 185). Nastalo je osem prispevkov, ki so bili objavljeni v četrti številki revije Gozdarski vestnik leta 1996. Iz vseh osmih prispevkov je čutiti vodilno misel, *»da gozdarstvo že ima marsikatero etično načelo vgrajeno v vsakdanje delo z gozdom in lastnikom«*, kot jo je ubesedil Košir (1996c) in *priča o določeni stopnji razvitosti stroke in bližanju »sodobnemu idealu trajnosti«* (Anko, 1996). Trajnost, kot eno izmed temeljnih načel slovenskega gozdarstva, je bila prepoznana kot temeljna prвина gozdarske stroke (glej tudi Dolinšek, 1987; Groznik, 1996; Pirnat, 1992). Prepričanje, da ima slovensko gozdarstvo dovolj etičnih načel že vgrajenih v vsakdanje delo, je odložilo prizadevanja za sprejem kodeksa do leta 2015. Takrat je mag. Černač spet pokazal, da ne glede na etične zaveze, ki jih gozdarji dobimo ob študiju, potrebujemo o tem tudi sprejeto, pisano obvezo v obliki kodeksa. Pripravil je osnovni predlog, ki je pozneje služil kot osnutek za pripravo gozdarskega etičnega kodeksa. Slednji naj bi prispeval, da bi etične norme pri vsakodnevem odločanju gozdarjev o ravnanju v gozdu postale oprijemljivejše, bolj poudarjene in tudi bolj obvezujoče.

Junija 2020 so delegati članic ZGDS na rednem zboru sprejeli gozdarski etični kodeks. Tako se je slovenska gozdarska stroka pridružila mnogim drugim organizacijam, zvezam in zbornicam, ki so že sprejeli svoje kodekse, in sicer (neizčrpen seznam): Etični kodeks za poslanke in poslance Državnega zbora Republike Slovenije, Etični kodeks za raziskovalce Univerze v Ljubljani, Kodeks zdravniške etike, Kodeks etičnega ravnanja v vrtcih, Etični kodeks organiziranega prostovoljstva, Etični kodeks Slovenske krovne zveze za psihoterapijo, Etični kodeks slovenskih knjižničarjev, Etični kodeks slovenskih lovcev, Kodeks poklicne etike psihologov, Etični kodeks članov Inženirske zbornice Slovenije, Kodeks poklicne etike članov Zbornice za arhitekturo in prostor Slovenije.

3. SLOVENSKI GOZDARSKI ETIČNI KODEKS

Namen kodeksa je postaviti temelj etičnega ravnanja za gozdarje pri njihovem strokovnem delu v Republiki Sloveniji. To ravnanje naj prispeva k ustvarjanju in razvijanju uravnoteženega in strokovno utemeljenega razmišljanja o vseh najpomembnejših ekoloških, humanističnih, tehničnih,

ekonomskih in organizacijskih vprašanjih glede gozdov in gospodarjenja z njimi v stroki ter slovenski javnosti. Sprejeti Gozdarski etični kodeks trenutno velja za gozdarke in gozdarje, člane društev znotraj ZGDS, kar pa naj ne bo omejitev za razširitev obravnave in sprejetja kodeksa v širši gozdarski stroki, tj. v drugih organizacijah, ki se ukvarjajo z dejavnostmi, povezanimi z gozdom.

Ožja delovna skupina ZGDS je skozi odprto razpravo osnutka na sedmih srečanjih pripravila nov predlog in ga poslala članom upravnega odbora ZGDS v pregled in dopolnitev. Prejete komentarje je delovna skupina dosledno obravnavala in pripravila nov osnutek ter ga poslala vsem članom ZGDS v pregled. V začetku leta je delovna skupina 2018 ponovno obravnavala prejete predloge in jih vgradila v zadnji predlog, ki je junija 2020 prišel na dnevni red zбора članov, kjer so ga potrdili. Gozdarski etični kodeks sestavljajo preambula in pet ključnih razdelkov:

- odnos do gozdov (osem členov),
- odnos do narave (trije člani),
- odnosi z lastniki gozdov (trije člani),
- odnosi z javnostmi (sedem členov),
- odnosi med gozdarji (osem členov).

Vsak razdelek vsebuje člene, s katerimi smo skušali vsebinsko zajeti vse gozdarske tematike. Členi so oblikovani tako, da opisujejo odnos do posameznega vprašanja/tematike in kako naj oseba v takem primeru ravna etično. Tako npr. 24. člen zadeva način dialoga o strokovnih dilemah s stanovskimi kolegi – le-ta naj bo strpen in kulturn – , kar pomeni, da govornik dopušča nasprotno mnenje sogovornika o temi pogovora s sledenjem splošno veljavnim pravilom vedenja. Vsakršno drugačno vedenje velja kot etično sporno. Na videz samoumevno »pravilo«, vendar po podrobnejšem premisleku lahko vsakdo spozna, da se je v preteklosti tudi sam že znašel v podobni situaciji. *Kako sem ravnal takrat? Ali sem bil strpen do kolega, ali sem uveljavljal svoje mnenje ali ga morda celo (u)žalil?*

V Gozdarskem etičnem kodeksu so napisani tudi člani, ki pa terjajo širši pogled in (ponoven!) razmislek o vidikih, ki smo jih ob vstopu v gozdarstvo posvojili kot samoumevne. Tak je npr. 13. člen, ki se glasi: *»Gozdar, ki kot uradna oseba usmerja razvoj gozdov in lastnikom gozdov svetuje izvajanje ukrepov, je dolžan pri odločanju soočiti lastnikov in javni interes tako, da bo na učinkovit in gospodaren način dosežen načrtovani razvoj gozdov.«* V zapisu je gozdar kot pooblaščen in uradna oseba, zaposlena pri delodajalcu, ki se ukvarja z gozdarstvom, natančneje z usmerjanjem razvoja gozdov. V Sloveniji te naloge v glavnem opravlja Zavod za gozdove Slovenije (ZGS). Člen se nanaša na odločanje o ukrepih v lastniškem gozdu, kot so npr. redčenje, končna sečnja, negovalna dela. Ukrepi naj bodo določeni tako, da se na tehtnico postavita lastnikov in javni interes, vendar z upoštevanjem načrtovanih ukrepov, zapisanih v korespondenčnih dokumentih, ter učinkovitosti in gospodarnosti izvedbe ukrepov. V tem členu deluje uravnoteženje »lastnikovega in javnega interesa« kot »varovalka« pred neracionalnim ali neupravičenim upoštevanjem zgolj zapisanih določil v uradnih načrtih. A zavoljo tega, ker so načrti za gospodarjenje z gozdovi strokovni in uradno potrjeni dokumenti, je njihovo zasledovanje nujno, sicer se njihov pomen popolnoma razvrednoti. Člen zagovarja smiseln načrten pristop, vendar naj bo v posameznih primerih na voljo dovolj človeškosti, da bo ohranjeno lastnikovo dostojanstvo – ob hkratnem ohranjanju gozdnega ekosistema in vseh njegovih vlog. *Sem se že kdaj znašel v situaciji, ko bi slepo upoštevanje lastnikovega interesa povzročilo degradacijo gozdnega ekosistema? Kako sem ravnal takrat?*

Pri obravnavi in oblikovanju členov smo prepoznali tudi nekatere temeljne vrednote, za katere menimo, da bi jih moral gozdar upoštevati pri svojem strokovnem delu, in sicer skrb za naravo, poštenost in objektivnost, kakovost, samoizpolnjevanje, celosten pogled, kreativnost, nepristranskost, odgovornost, varnost, iskrenost, obzirnost in spoštovanje. Nekatere od vrednot so prepoznane kot splošne in vseprisotne. Članom delovne skupine so prepoznane vrednote pomenile osnovo za razmišljanje o obstoječem in zelenem sistemu načel, o vlogi stroke ali o zelenih značajskih vrlinah strokovnjakov. Seznam vrednot je neizčrpen in avtorji si zelo želimo, da bi dobili povratno informacijo o njih. *Katere vrednote so zame najpomembnejše pri delu v gozdarski stroki? Zakaj?*

4. KODEKS NAJ OSTANE PROCES

Etični kodeks je funkcija razvoja družbe, zato se v času spreminja. Družbeno-ekonomske in politične zahteve spremljajo nova spoznanja, ki pripeljejo nove tehnologije, ki vedno znova pretresajo sicer relativno stabilno hierarhijo vrednot. Od časa do časa se zamenja tudi vrstni red vrednot in takrat nastane potreba po ponovnem ovrednotenju pravilnega ravnanja. Za primer navajamo uvajanje tehnologije spravila kratkega lesa (z vsemi varietetami, tj. vključno s strojno sečnjo ali spravilo z zgibnimi polprikoličarji) v Sloveniji, ki je v dvajsetih letih, vsaj za večino gozdarskih strokovnjakov, postala sprejemljiva. Za nekatere strokovnjake celo *najboljša*. Če pustimo ob strani vprašanja vplivov na sesto, na katera niti znanost še nima jasnih odgovorov, lahko ob pogledu na zaraščene sestoje po strojni sečnji ugotovimo, da drevje ravno tako uspeva, kot bi po izvedbi *klasične sečnje in spravila lesa*. Načeli trajnosti in sonaravnosti sta v slovenskem gozdarju tako močno zapisani v vesti, da že privzeto delujeta kot varovalki pred nepravilnim ravnanjem: *»obe sta v svojem bistvu naravnani proti kratkoročnemu interesu posameznika ali ene generacije, torej sta etični. Etično je v tem smislu tudi načelo mnogonamenskosti, čeprav se na prvi pogled ukvarja z iskanjem najboljših trenutnih razmerij med vlogami gozda: s tem namreč tudi zagotavlja, da ostajajo za zanamce odprte možnosti, o katerih morda danes niti ne razmišljamo«* (Anko, 1996: 239).

Predlagamo, da bi gozdarski etični kodeks predstavili in dali v obravnavo tudi zunanjim organizacijam ali posameznikom, ki se ukvarjajo z dejavnostmi, povezanimi z gozdovi. Hkrati se že kaže potreba, da bi morali začeti razmišljati o razširitvi vsebine kodeksa na vsebine, ko se gozdarji poslužujemo rabe gozdov, določene z zakonodajo, in imamo s tem določene etične obveznosti ali pa ko smo kot izvajalci del v gozdovih (npr. kot lastniki) in je pri tem tudi treba upoštevati etična načela. Tako bi etiko gozdarstva v širšem pomenu lahko postopoma razširili med druge javnosti ter s kodeksom in njegovo uporabo prispevali k ustreznemu odnosu do gozda v širšem pomenu. Seveda velja pri tem omeniti tudi leta 2018 uveljavljen kodeks obnašanja v naravi, poimenovan *Obisk v naravi* (Obisk..., 2018) ter istega leta oblikovano zgibanko *Skrbno z gozdom* (Skrbno..., 2018). Slednja povzema glavna pravila primerne obnašanja v gozdu, *Obisk v naravi* pa to razširja na naravo, v kateri so gozdovi pomemben del. Podpisnica kodeksa obnašanja v naravi je tudi ZGDS, zato je usmeritve obeh kodeksov smiselno upoštevati hkrati. Prav tako sta pomembna nenehno izobraževanje in razvoj (kodeks kot proces!) gozdarske etike znotraj in zunaj strokovnih krogov. Za to bi bilo treba najprej razgibati strokovno javnost z organiziranimi razpravami o etičnem odnosu do gozda in nato spoznanja razširiti na preostale. Taka ambicija bo v prvi vrsti terjala angažiranost članov društev ZGDS. *Ali smo na to pripravljeni?*

Upamo, da smo bralcem revije Gozdarski vestnik vzbudili dovolj radovednosti, da bodo sami prebrali kodeks in razmislili o morebitnih mankih v njegovi vsebini, ki bi postali vzgibi, da bosta sprejemanje kodeksa in ravnanje po njem res stalen proces (glej tudi Košir in Anko, 1996). Prav

tako si želimo, da bi bralci razmišljali o hipotetičnih ali resničnih primerih in njihovi razrešitvi. Zamislite si primer iz delovnika, pri katerem ste se spraševali: *»Sem ravnal prav ali ne? Kako sem se navsezadnje odločil in kako je bila moja odločitev sprejeta s strani ostalih udeleženi strani? Kaj na to odločitev pravi moja vest? Kako bi izgledalo, če bi vsi ravnali tako? Kako sem se počutil, če bi kdorkoli vedel o tem? Kako sem se počutil naslednji dan?«*

5. VIRI IN LITERATURA

- Anko, B., 1996. Kodeks gozdarske poklicne etike – znamenje dozorevanja stroke? Gozdarski vestnik, 54, 4: 238–239.
- Čater, M., 1996. Poročilo o referatih okrogle mize o gozdarski poklicni etiki. Gozdarski vestnik, 54, 4: 248.
- Dolinšek, H., 1987. Kodeks poklicne etike v gozdarstvu. Zbornik gozdarstva in lesarstva, 30: 97–103.
- Forbes, W., Lindquist, C., 2000. Philosophical, Professional, and Environmental Ethics: An Overview for Foresters. Journal of Forestry, 98, 7: 4–10.
- Groznik, K., 1996. Pomen kodeksa gozdarske etike za gozdarje. Gozdarski vestnik, 54, 4: 246–248.
- Kirn, A., 1996. Etično reguliranje človekovega ravnanja z naravo. Gozdarski vestnik, 54, 4: 236–237.
- Kirn, A., 2004. Narava – Družba – Ekološka zavest. Ljubljana, Fakulteta za družbene vede: 339 str.
- Košir, B., 1996a. Etika strokovnega dela kot dejavnik kakovosti dela v gozdarstvu. Zbornik gozdarstva in lesarstva, 50: 47–65.
- Košir, B., Anko, B., 1996. Zakaj kodeks poklicne etike? Gozdarski vestnik, 54, 4: 231–233.
- Košir, J., 1996c. O mestu, vsebini in nastajanju kodeksa gozdarske poklicne etike. Gozdarski vestnik, 54, 4: 240–244.
- Obisk v naravi. (2018). <https://www.umanotera.org/kaj-delamo/pretekle-aktivnosti/obisk-v-naravi-kodeks-obnasanja-v-naravi-v-sloveniji/>. (30. 9. 2020).
- Pirnat, J., 1992. Etika sobivanja v okolju. Gozdarski vestnik, 50, 4: 215–226.
- Pišlar I. 1996. Pogled na problematiko s strani delavca, zaposlenega v izvajalskem podjetju. Gozdarski vestnik, 54, 4: 244–246. (P)ostanimo dobri ljudje. 1996. Gozdarski vestnik, 54, 4: 185.
- SAF Code of Ethics. 2000. https://www.eforester.org/Main/About/Code_of_Ethics_and_Bylaws/CodeofEthics.aspx?hkey=7ab00631-be80-43ff-8089-8cc2f6e2c50d. (29.6.2020).
- Skrbno z gozdom. 2018. Ljubljana, Zavod za gozdove Slovenije in Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano: zgibanka.
- Society of American Foresters. 2004. Ethics Guide: A Tool to Help You Put the Saf Code of Ethics into Practice. 72 str.
- Stritih B. 1996. Človeški in medčloveški vidiki poklicne etike v gozdarstvu. Gozdarski vestnik, 54, 4: 233–235.

GOZDARSKI ETIČNI KODEKS

Sprejet na zboru članov Zveze gozdarskih društev Slovenije dne 23. 6. 2020

PREAMBULA

Zveza gozdarskih društev Slovenije (v nadaljevanju ZGDS) sprejema ta gozdarski etični kodeks z namenom postaviti temelj etičnega ravnanja za gozdarje, ki naj prispeva k ustvarjanju in razvijanju uravnoteženega in strokovno utemeljenega mišljenja o vseh najvažnejših ekoloških, humanističnih, tehničnih, ekonomskih in organizacijskih vprašanjih glede gozdov in gospodarjenja z njimi v stroki in slovenski javnosti.

Gozdarski etični kodeks služi kot opora vesti za odločanje in ravnanje pri odnosih do narave in gozdov, do javnih koristi gozdov, do lastnikov gozdov, do strokovne in splošne javnosti ter gozdarskih kolegov.

Sprejeti Gozdarski etični kodeks bodo uveljavljali gozdarji in gozdarke, člani in članice ZGDS (v nadaljnjem besedilu: gozdarji), pri svojem strokovnem delu v Republiki Sloveniji, kakor tudi pri drugih aktivnostih v družbi. V besedilu uporabljeni izrazi, zapisani v slovnični obliki moškega spola, so uporabljeni kot nevtralni in veljajo enakovredno za oba spola.

ODNOS DO GOZDOV

1. Člen

Gozdar je dolžan poznati in upoštevati osnove sonaravnega, trajnostnega in večnamenskega gospodarjenja z gozdovi, spoštovati vse prvine gozda in zagotoviti, da se zaradi ravnovesja gozdnega ekosistema v nobeni od njih ne povzroča regresijskih procesov. Gozdar je dolžan posege v gozd izvajati načrtno in prilagojeno za rastiščne in sestojne razmere, funkcije gozdov in potrebe lastnikov ter spremljati odzive na izvedene ukrepe in jih skladno z njimi prilagajati.

2. Člen

Gozdar je dolžan z ustreznimi metodami dela in najnovejšimi znanji pravočasno preprečevati stanja, ki bi lahko povzročila škode v gozdovih.

3. Člen

Dolžnost in odgovornost gozdarja je, da nudi strokovno pomoč pri oblikovanju takih predpisov o gospodarjenju z gozdovi, ki omogočajo evidentirano, kontrolirano in ekonomsko racionalno izvajanje celovitega gospodarjenja z gozdovi. Gozdar je dolžan, da v okviru svojih pooblastil ali dolžnosti ukrepa po strokovnih načelih trajnosti, sonaravnosti in večnamenskosti.

4. Člen

Pri oblikovanju, sprejemanju in uresničevanju razvojnih strategij si gozdar prizadeva, da so vloga gozdov in njihovih potenciali ustrezno upoštevani.

5. Člen

Gozdar je dolžan uporabljati načrtni pristop pri gospodarjenju z gozdovi in pri svojem delu upoštevati in uresničevati določila načrtov za gospodarjenje z gozdovi. Dolžnost gozdarja je, da pri načrtovanju in izvajanju posegov v gozd upošteva naravne vrednote, kulturno krajino ter kulturno, strokovno in tehniško dediščino.

6. Člen

Gozdar podpira odgovorno izvajanje enotnih strokovnih ukrepov za ohranitev in razvoj vseh gozdov. Gozdar podpira oblikovanje virov za (so)financiranje izvajanja načrtovanih vlaganj v gozdove in del za odpravo posledic naravnih ujm in varstvo gozdov.

7. Člen

Gozdar preprečuje onesnaževanje gozdov s sodelovanjem s civilno družbo in z ozaveščanjem javnosti in posameznikov ter onesnaženja in onesnaževalce prijavlja pristojnim službam.

8. Člen

Gozdne ekosisteme je gozdar, na osnovi strokovnih argumentov in v dialogu z javnostjo, dolžan varovati za današnje in za vse naslednje rodove. Gozdar s svojim strokovnim znanjem celovito uravnava razmerja med proizvodnimi, ekološkimi in socialnimi funkcijami tako, da nobena od njih ni ogrožena.

ODNOS DO NARAVE

9. Člen

Gozdar se po najboljših močeh vključuje v aktivnosti, s katerimi se zagotavlja ohranjanje in varstvo narave.

10. Člen

Pri vseh predvidenih posegih v prostor se gozdar odloča in zagovarja strokovne odločitve po načelu trajnostne rabe naravnih virov. Gozdar na vseh ravneh odločanja o naravi upošteva rezultate raziskav, preverjenih ugotovitev in stališč raziskovalcev ter njihovih organizacij s področja ekoloških, bioloških in gozdarskih znanosti.

11. Člen

Gozdar se po najboljših močeh vključuje v ustanavljanje zavarovanih območij ter pri tem nudi strokovno sodelovanje.

ODNOSI Z LASTNIKI GOZDOV**12. Člen**

Gozdar pristopa do lastnikov gozdov s spoštovanjem in strokovne argumente vedno predstavi na razumljiv način. Gozdar pri načrtovanju in izvedbi gospodarjenja z gozdovi upošteva interese in potrebe lastnika gozda v taki meri, da je zagotovljena trajnost funkcij gozdov.

13. Člen

Gozdar, ki kot uradna oseba usmerja razvoj gozdov in lastnikom gozdov svetuje izvajanje ukrepov, je dolžan pri odločanju soočiti lastnikov in javni interes tako, da bo na učinkovit in gospodaren način dosežen načrtovani razvoj gozdov. Gozdar, ki kot neuradna oseba lastniku na njegovo željo daje napotke za ukrepanje v gozdu, je dolžan napotke dajati v skladu z veljavnimi načrti za gospodarjenje z gozdovi.

14. Člen

Gozdar je dolžan lastnike gozdov seznanjati in ozaveščati o pomenu gozdov in njihovih javnih koristih. Gozdar se zavzema za to, da so vse funkcije gozdov, razen proizvodnih, javna dobrina, ter da lastniki gozdov za njihovo zagotavljanje prejemajo nadomestilo.

ODNOSI Z JAVNOSTMI**15. Člen**

Gozdar je dolžan javnosti seznanjati in ozaveščati o pomenu enakovrednega obravnavanja vseh prvin gozda za njegovo ohranitev in razvoj, ter gospodarjenja z gozdovi po načelih trajnosti, sonaravnosti in večnamenskosti. Gozdar je dolžan opozarjati obiskovalce gozdov na škodljivo rabo in ravnanje z gozdovi ter se za to ustrezno usposablja za ustrezen način komuniciranja.

16. Člen

Gozdar si prizadeva za sodelovanje pri vseh oblikah izobraževanja, ki lahko prispevajo k razumevanju pomena gozdov za razvoj družbe in njenega odnosa do gozdov in narave. Gozdar se zavzema za sodelovanje s pedagoškimi delavci prek izobraževalnih programov za boljše razumevanje vseh funkcij gozdov.

17. Člen

Gozdar vzgaja, ozavešča in izobražuje uporabnike gozdnega prostora za rabo gozdov, ki varuje in ohranja proizvodne, ekološke in socialne funkcije.

18. Člen

Gozdar si prizadeva za sodelovanje raziskovalnih, izobraževalnih ustanov in strokovno-operativnih organizacij za učinkovit prenos znanj in izkušenj.

19. Člen

Gozdar si prizadeva za strpen in odkrit dialog z javnostmi in strokovnjaki drugih strok, ki jih zanimata raba gozdov in gospodarjenje z njimi.

20. Člen

Gozdar aktivno sodeluje pri ustvarjanju vsebine, videza in ugleda strokovne revije Gozdarski vestnik. Gozdar pripravlja strokovna mnenja, prispevke in poročila na podlagi ugotovljenih dejstev ter uveljavljenih strokovnih merilih in kazalnikov.

21. Člen

Gozdar, ki pri svojem delu naredi domnevno napako, sodeluje pri njeni razjasnitvi in, če mu je dana možnost, pri odpravi ali omilitvi posledic.

ODNOSI MED GOZDARJI

22. Člen

Gozdar se do svojih gozdarskih kolegov vede tako, kot želi, da bi se oni do njega. Gozdar je pošten in ne dopušča, da bi osebne koristi vplivale na medsebojne odnose in korektnost strokovnih odločitev.

23. Člen

Gozdarji strokovno sodelujejo ne glede na narodnost, vero, spol, družbeno vlogo in položaj ali politično opredelitev. Gozdarji enakopravno obravnavajo argumente in mnenja gozdarskih kolegov ter podpirajo gozdarsko stroko in uveljavljanje strokovnih odločitev.

24. Člen

Gozdar je dolžan strpno in kulturno razpravljati o strokovnih dilemah.

25. Člen

Gozdar je dolžan izpopolnjevati svoje znanje ter ga skupaj z izkušnjami prenašati na kolege in mlajše generacije. Gozdar izpopolnjuje znanje z branjem strokovne literature ter udeležbo na strokovnih ekskurzijah, tečajih in posvetovanjih.

26. Člen

Gozdar spoštuje in varuje ugled organizacije v kateri je zaposlen in ohranja ugled drugih gozdarskih organizacij.

27. Člen

Gozdar je kritičen do nezakonitega ali neetičnega ravnanja svojih stanovskih kolegov in drugih, ko se zadeve nanašajo na gozdove, gozdarstvo ali varstvo narave. Gozdar ne podpira in se ne povezuje

z osebami in združbami za katere ve, da naklepajo ali vodijo dejanja, ki so v nasprotju z veljavno zakonodajo ali gozdarskim etičnim kodeksom.

28. Člen

Razsojanje na podlagi Gozdarskega etičnega kodeksa je v pristojnosti častnega razsodišča ZGDS. Gozdarski etični kodeks je veljaven od dne, ko ga sprejme občni zbor ZGDS.

29. Člen

Gozdarju, ki je zaradi ravnanja v skladu z določili gozdarskim etičnim kodeksom v sporu z delodajalcem ali drugimi institucijami, mora ZGDS zagotoviti najustreznejšo obrambo pred obtožbami.

V Ljubljani, 23. 6. 2020